

รายงานการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๑๕

(สมัยสามัญ สมัยที่สอง)

วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

ฉบับสำนักงานพิมพ์

ครั้งที่ ๑๕ ถึง ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญ สมัยที่สอง) พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

ครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๑ (สามัญ)

๑. วิจารณ์รายงานการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๑
(สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๒ ๑๒๕๐
๑. รัฐบาลตอบกระทู้ถามของสมาชิก
 - ก. เรื่องขอให้ยกเลิกอากรค่าน้ำย้อยปลาและ
คูนบ้าน ของ นายอรุณ ทองบัวโชติ ๑๒๕๑-๑๒๕๓
 - ข. เรื่องเกี่ยวกับพืชกรรม ของขุนอนุสร-
สิทธิ์กรรม ๑๒๕๓-๑๒๕๕
 - ค. เรื่องการยกเลิกพระราชบัญญัติของกัน
รักษารัฐธรรมนูญ ของ นายจำลอง
การเวียง ๑๒๕๕-๑๒๕๗
 - ฅ. เรื่องเงินเสื่อยา ของ นายเตียง
ศิริพันธ์ ๑๒๕๗-๑๒๕๙
 - ง. เรื่องการเสี่ยเงินรัชชูปการของคนสัญ-
ชาติสยาม ของนายสุวิชัย พันธเศรษฐ์ ๑๒๕๙-๑๒๕๓
 - จ. เรื่องเรือขุดแร่ทำให้น้ำของราษฎรเสี่ย
หาย ของนายแวนและ เย็นอำมย์ ๑๒๕๓-๑๒๕๔
 - ฉ. เรื่องเงินค่าเช่าที่พักเดินทางของข้า-
ราชการ ของนายเขอน ฅงขลา ๑๒๕๕-๑๒๕๖
 - ช. เรื่องพระศรีวิชัยอาพาธ ของพระศรี-
วรานุรักษ์ ๑๒๕๖-๑๒๕๙
๓. เรื่องขออนุญาตของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
การบริหารคณะสงฆ์ (ต่อ) ๑๒๖๐-๑๓๐๖

แก้คำผิด

หน้า	บรรทัด	คำผิด	คำถูก
๙๙๓	๑๑	ที่ ก รมาธิการ	ต่อกรรมาธิการ
๑๐๐๔	๑๒	สมทต	สมมท
๑๐๒๐	๙	ชช	ชช
๑๑๓๓	๑๓	นายเขื่อน พานิชวิทย์	นายเขื่อน พานิชวิทย์
๑๑๓๔	๓	ผู้ไกล	อยู่ไกล
๑๑๕๔	๑๒	รัฐมนตรี	รัฐมนตรี
๑๑๕๗	สุดท้าย	ในสภาพ	ในสภาพ
๑๑๘๓	แรก	เพราะ	เพราะ
๑๑๘๘	๑๓	การประชุม	การประชุม
๑๒๑๘	๑๘	ความ	ความ
๑๒๒๘	๖	กรรมการ	กรรมการ
๑๒๔๔	๑๐	สมาคมพืชกรรม	สมาคมพืชกรรม
๑๑๖๗	๒	กรรมาธิการ	กรรมาธิการ
๑๒๗๖	๑๖	นายทองอยู่	นายทองอยู่
๑๒๗๘	๓	พระสังค	พระสังฆ
๑๓๒๘	๑๔	หมตควาระ	หมตควาระ
๑๓๕๐	๑๒	เกณฑ์	เกณฑ์
๑๓๖๑	๓	ขมอ	ขกมอ
๑๓๖๕	๘	ข้อ ๒๐	ข้อ ๔๐
๑๓๘๗	๓	นายวงศ์	นายวงศ์
๑๓๙๒	๘	นายพนัธิ์	นายพนัธิ์
๑๔๐๓	๕	พ.อ. พระยาฤทธิอัคนัย	พ.อ. พระยาฤทธิอัคนัย
๑๔๒๗	๖	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๑๙/๒๔๘๑ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๒
วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๑
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
เริ่มประชุมเวลา ๑๕.๓๓ นาฬิกา

ประธานสภาฯ: วันนมัสการมาประชุม ๑๓๘ คน เป็นองค์
ประชุมแล้ว วาระต่อไป ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุม รับรอง รายงานการ
ประชุมสภาฯ ครั้งที่ ๔/๒๔๘๑ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๒ เมื่อ
ไม่มีผู้ใดคัดค้านหรือมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุม
อนุมัติ วาระต่อไปกระทู้ กะที่ ๑ ของพระศรีวราณรัถย์ เรื่องพระ
ศรีวชิร อาพาธ

๑๕.๓๔ น.

พระศรีวราณรัถย์ (เชียงใหม่): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามรัฐ-
มนตรีว่าการกระทรวงธรรมการถึง ค่ำไปนคือ ทราบว่าพระศรีวชิรซึ่ง
เป็นพระภิกษุที่ราษฎรในภาคพายัพนับถือเช่น จำนวนมาก เวลาอาพาธ
อยู่ที่จังหวัดลำพูน รัฐบาลได้ทำรายอาการเป็นอย่างไรบ้าง และใครเอา

ใจใส่จัดการในการรักษาพยาบาลอย่างไรบ้างหรือไม่ และจะจัดแพทย์
ที่ชำนาญไปช่วยรักษาพยาบาลจะได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ เพราะเหตุใด

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: ขอรอตอบสักครู่หนึ่ง เลขา-
นาการยังไม่มา ประเคียวตอบ เตรียมมาแล้วจ้ะ

ประธานสภาฯ: กระทั่งไปของนายเฉลิม ศรีประเสริฐ ไม่มา
กะที่ ๕ ของนายอรุณ ทองบั้งโชติ เรือง ขอให้ยกเลิกอาคารค่าน้ำ
บ่อปลาและคูนาน

นายอรุณ ทองบั้งโชติ (พระนคร): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตั้งต่อไปนคือ อาคารค่าน้ำบ่อปลาและ
คูนานในอำเภอหนองจอก อำเภอมีนบุรี อำเภอลาดกระบัง ซึ่งอยู่ใน
ท้องที่จังหวัดพระนครนั้น เมื่อไรจะยกเลิกเสียที เพราะเหตุว่าอำเภอ
อื่น ๆ ของจังหวัดพระนครนอกจาก ๓ อำเภอนี้แล้วไม่ต้องเสียอาคารค่าน้ำ
เท่านี้ท่านจะปรับปรุงแก้ไขยกเลิกการเก็บอาคารค่าน้ำใน ๓ อำเภอ
นี้ให้เหมือนอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดพระนครจะได้หรือไม่ ถ้าจะยกเลิก
ไม่เก็บแล้วจะยกเลิกได้เมื่อใด จะทำเป็นการด่วนเพื่อราษฎรจะได้
ลดบ่อและคูนานเพื่อได้ใช้ค่าน้ำในบ่อและคูนานไป ถ้าขัดข้อง ๆ เพราะ
เหตุใด

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง: ยัง
ไม่มีเหตุที่ควรยกเลิกประการใด เพราะในอำเภอเหล่านี้แต่เดิมมาก็
ได้เก็บอาคารค่าน้ำอยู่แล้ว

๑๕.๓๖ น.

นายอรุณ ทองบั้งโชติ (พระนคร) : ข้าพเจ้าขอชักกิ่งต่อไป
นี้ กล้วยไม้ประเภทคอกเล็กภาณีภายใน ร.ศ. ๑๑๑ แต่เมื่อวันที่ ๑๓
กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๖ มีกิ่งปลูกลงและ
หอยเหล่านี้เช่นต้น ทำไมท่านจึงยังเก็บอากาศน้ำในท้องดินเหล่านี้ซึ่ง
อยู่ในท้องที่ของจังหวัดพระนคร

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง : ขอ
ให้ถามใหม่

ประธานสภาฯ : ขอให้ตั้งคำถามสั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง

นายอรุณ ทองบั้งโชติ (พระนคร) : กล้วยไม้ประเภทคอกเล็ก
ภาณีภายใน ร.ศ. ๑๑๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา
๔๓ และมาตรา ๔๖ มีกิ่งปลูกลงและหอย ทำไมท่านจึงยังเก็บอากาศ
น้ำในท้องที่เหล่านี้ ซึ่งอยู่ในจังหวัดพระนคร

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง :
ในเรื่องอากาศน้ำ ท่านจะอ้างพระราชบัญญัติภายใน ไม่ถูกเรื่อง

๑๕.๓๗ น.

ประธานสภาฯ : เขาบอกว่าเป็นคนละพระราชบัญญัติ ท่านถาม
ใหม่

นายอรุณ ทองบั้งโชติ (พระนคร) : ท่านรัฐมนตรี บอก

ว่าคนละพระราชบัญญัติคนนแท้จริงก็เช่นพระราชบัญญัติอันเดียวกัน แต่
ว่าเมื่อท่านไม่ตอบแล้ว ข้าพเจ้าขอชักต่อไปว่า ใน ๓ อำเภอนี้ก็อยู่ใน
จังหวัดพระนครเหมือนกัน และอำเภอของจังหวัดพระนคร ไม่ต้อง
เสีย แต่ทำไม ๓ อำเภอจึงต้องเสีย

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง :
ข้าพเจ้าได้ตอบเมื่อก่อนแล้วว่า ใน ๓ อำเภอเก็บอยู่แล้ว ในชั้นเดิมนั้น
๓ อำเภอขึ้นอยู่กับจังหวัดอื่น แล้ว ๓ อำเภอจึงโอนมาขึ้นแก่จังหวัด
พระนคร จึงต้องเก็บต่อไปดังที่เคยเก็บมาแล้ว

นายอรณ ทองบั้งโชติ (พระนคร) : ในเมื่อได้ยกจังหวัด
มีนบุรี คือท้องที่ ๓ อำเภอ เข้ามาอยู่ในจังหวัดพระนครนั้น ท่านได้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือไม่ว่าให้เก็บอากรค่าน้ำใน ๓ อำเภอ

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง :
การประกาศเก็บนั้น ประกาศเก็บเป็นอำเภอ อำเภอไม่ได้ยกเลิก ก็
คงเช่นอื่นเก็บต่อไป

ประธานสภาฯ : กระทั่งต่อไปของขุมนุสสรสิทธิกรรม เรือง
เกียรติยศธรรม

๑๕.๔๐ น.

ขุมนุสสรสิทธิกรรม (เพชรบูรณ์) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการดังต่อไปนี้คือ

๑. รัฐบาลทราบข้างหรือไม่ว่า จะมีการประชุม พชกรรม นานา
ชาติครั้งที่ ๑๒ กำหนดวันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ ณ กรุง
เบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี

๒. รัฐบาลได้ รมิเชิญ จาก เลขานุการ ทวีปของ ที่ ประชุม พช
กรรมนานาชาติให้เข้าร่วมการประชุมด้วยหรือไม่ หากจะ รมิเชิญ
หรือไม่ก็ตาม แต่เพราะเหตุว่าสยามกเช่นเมืองสถกรรมประเทศหนึ่ง
เหมือนกัน รัฐบาลจะแต่งตั้งหรือจัดส่งผู้แทนของประเทศเราไปเข้าร่วม
ประชุมด้วย เพื่อนำวิทยากรต่าง ๆ ของการพชกรรมนานาชาติมาเผยแพร่
ให้เห็นประโยชน์แก่ประเทศของเราข้างจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. ข้าพเจ้าได้ทราบว่า มี ผู้จัด ตั้ง สมาคมพิช กรรม แห่ง กรุง
สยามชนแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์ ในอันที่จะส่งเสริมและช่วยเหลือให้
การทำไร่ นา สวน ของชาติเจริญขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายส่วนหนึ่งของ
รัฐบาลเวลานี้ แต่กิจการของสมาคมนี้ยังไม่สามารถที่จะดำเนินไปด้วย
ได้ เพราะขาดความเอาใจใส่และช่วยเหลือของรัฐบาล เมื่อเช่นนี้แล้ว
รัฐบาลกรุณาหาหนทางอุปถัมภ์บำรุงสมาคมนี้ให้มีความเจริญก้าวหน้า
เช่นในต่างประเทศเขาทำกันข้างจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

พ.อ. พระยาฤทธิอัคเนย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาด
การ: รัฐบาลขอตอบดังนี้

๑. รัฐบาลได้ทราบแล้ว

๒. รัฐบาลได้ รมิเชิญ ให้จัดส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเหมือนกัน แต่

เนื่องจากรัฐบาลยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามคำเชิญใด จึงได้ตอบปฏิเสธ แต่ก็ได้แสดงความประสงค์ขอรายงานการประชุมเพื่อพิจารณาด้วยแล้ว

๓. รัฐบาลพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนสมาคมที่วัตถุประสงค์ประสงค์ ในอันที่จะส่งเสริมการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาคมพัฒนาชนบท กล่าวถึง ทางการศึกษาได้เคยช่วยเหลือ เช่นการให้รางวัลในการประกวด และให้ ยืมสถานที่ใช้ ในการประกวด

ประธานสภา: กระทู้ข้อไขของนายจำลอง ดาวเรือง เรื่องการ ยกเลิกพระราชบัญญัติของกษัตริย์รัฐธรรมนูญ

๑๕.๔๒ น.

นายจำลอง ดาวเรือง (มหาสารคาม): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีกังต่อไปนาคือ เมื่อรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติ ยกเลิกพระราชบัญญัติของกษัตริย์รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๑ แล้ว ผู้ที่ใคร่ขโมยตามพระราชบัญญัติของกษัตริย์รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้นจะได้รับความกรุณาจากรัฐบาลอย่างไรบ้างหรือไม่

พระยาสุวิภาวดีรังสิต รัฐมนตรี: พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติของกษัตริย์รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๑ นั้น มิได้ มีบทบัญญัติว่า ให้ผลย้อนหลังไปถึงผู้ที่ใคร่ขโมยมาก่อนแล้ว แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาล เห็นว่าควรจะได้ให้ความกรุณาอยู่บ้าง สำหรับพวกที่จำกักเชลยไว้ให้อยู่ กระทั่งสงครามไทยได้ประกาศสงบตั้งแต่วันที่ ๕ สิงหาคม เพิกถอน คำสั่งนั้นหมดสิ้นไปแล้ว

นายจำลอง ดาวเรือง (มหาสารคาม) : ข้าพเจ้าขอซักข้อไป
ว่าจำนวนผู้ต้องโทษตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติของกษัตริย์
รัฐธรรมนูญนั้นจำนวนเท่าไร

พระยาสำเร็จกรมย์ รัฐมนตรี : จำนวนนั้นยังไม่ได้มีไว้

นายจำลอง ดาวเรือง (มหาสารคาม) : ข้าพเจ้าขอซักข้อ
ไปว่า กรณีอย่างใดก็ตาม ในแง่ศีลธรรม ผู้ที่ได้รับโทษตามมาตรา
๓ แห่งพระราชบัญญัติขณะนั้นน่าจะถือว่าไม่ควรจะต้องได้รับโทษ ข้าพ-
เจ้าทราบว่ารัฐบาลจะปล่อยคนผู้ที่ได้รับโทษตามมาตรา ๓ นี้ แต่ยังมี
ข้อขัดข้องอยู่อีก รัฐบาลจะช่วยคนพวกนั้นให้พ้นจากโทษได้หรือไม่

พระยาสำเร็จกรมย์ รัฐมนตรี : ผู้ที่ได้รับโทษตาม มาตรา ๓
รัฐบาลได้ทักขณแล้ว ว่า พระราชบัญญัตินี้ ได้มีผลย้อนหลังไปถึง ผู้ที่
ได้รับโทษอยู่ก่อนแล้ว ผู้ที่ได้รับโทษตามมาตรา ๓ นั้นเป็นโทษทางอาญา
ถ้าได้รับความกรุณาเป็นพิเศษ

๑๕.๔๕ น.

นายจำลอง ดาวเรือง (มหาสารคาม) : จริงอยู่ แม้จะเป็น
โทษในทางอาญา ถ้าจะถือตาม พุทธศักราช ก็เป็นโทษ ทาง การเมือง
ที่จริงกฎหมายชะงัดโทษออกหลังนี้ ก็ให้ผลแก่จำเลยผู้ต้องโทษ เพราะ
ฉะนั้นรัฐบาลจะผ่อนผันให้แก่บุคคลอย่างใดก็ตาม รัฐบาลเคยคิดว่าจะ
ลดหย่อนผ่อนผันแก่ผู้ได้รับโทษตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติของกษัตริย์
รัฐธรรมนูญหรือไม่

พระยาสิทธิภรณ์ รัฐมนตรี: โดยฉะเพาะ สำหรับในเรื่องนี้
รัฐบาลไม่ยอมที่จะรักษาคำแข็ง เมื่อผู้ ท้องโทยน์ได้ปฏิบัติตามหรือ
ไกร สักตแล้ว ก็เข้าหลักที่จะให้มีการพระราชทานอภัยโทษ รัฐ-
บาลก็จะไต่กรณาคความผิด

ประธานสภาฯ : กระทั่งไปของนายเตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร)
เรื่องเงินเสีย

๑๕.๔๕ น.

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร): ข้าพเจ้า ขอตั้ง กระตุ ดาม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังต่อไปนี้ คือ

๑. เงินเสียที่โอนให้แก่ลูกเสื่อนั้น เมื่อขยมณฑลแล้ว มณฑล
ใดแบ่งปันให้แก่จังหวัดบ้างหรือไม่
๒. เงินจำนวนนี้ไปจ่ายไปฉะเพาะในงานของลูกเสื่อหรืออย่างไร
๓. การให้ ขยมเงินรายนมีบ้างหรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: กระทรวงการขอประ-
ทานตอบว่า

๑. เมื่อขยมณฑลแล้ว มณฑลที่มีบัญชีแยกเป็นจังหวัด ก็แบ่ง
ให้จังหวัดนั้น มณฑลที่ไม่มีบัญชีแยก เป็นรายจังหวัดไว้ ก็ส่งเงินไป
ยังสภากรรมการกลาง ฝ่ายธนาคารหาผลประโยชน์ให้ต่อไป

๒. เงินจำนวนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ จ่ายไป แต่เพราะในงาน ของลูกเสือ
เท่านั้น

๓. ตั้งแต่ได้ติดต่อขอมาเป็นทรัพย์สินของลูกเสือแล้ว ไม่มีการ
ให้กู้ยืมเลย

๑๕.๔๒ น.

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกจนคร) : ข้าพเจ้าขอซักว่า ในข้อ
ที่ ๒ ข้างต้นขอยุ่เหตุผลแล้วเหตุผลที่ไม่มีบัญชีใ้โอนเงินมายังกองกลาง
ลูกเสือ และกองกลางลูกเสือไ้แบ่งให้แก่จังหวัดนั้น การแบ่งใ้ใ้
หลักอย่างไรบ้างหรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : การแบ่งไม่มีหลักเกณฑ์อะไร
คือถ้าเป็นเงินของจังหวัดเขา เขาให้มาเท่าไรเราก็ให้เขาไปเท่าที่เขา
ใ้มา แต่ส่วนบางจังหวัดที่ขบนแก่เหตุผลที่ไม่มีบัญชีใ้เลย ใ้รับมา
แล้วเท่าไรก็เป็นของกองกลางลูกเสือ ใ้ใ้ให้ตามที่เขาใ้มา

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกจนคร) : สำหรับคำถามข้อ ๒ ข้อ ๓
ท่านรัฐมนตรีกล่าวว่าไม่มีการกู้ยืมแล้ว แต่ว่าในเรื่องนี้ข้าพเจ้าทราบ
มาว่ามีการใ้กู้ยืม โดยระเบียบอย่างอื่น เช่นในจังหวัด สุพรรณบุรีและ
ขอนแก่นเช่นนี้ ท่านรัฐมนตรีจะไปสอบสวนอีกสักครั้งหนึ่งจะใ้หรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : เท่าที่ตอบแล้วในข้อ ๓ บอก
ว่าไม่มีการกู้ยืมกัน เพราะเราได้สอบสวนแล้ว ไม่มีการ กู้ยืมเลย

ทั้งแต่ได้ โอนมาให้รัฐบาลจัดการแล้ว แต่ที่ท่านผู้แทนเห็นว่ามีการ
ให้ก็ ย่อมถนหลังจากการมอบหมายกันแล้ว ก็กรุณาบอกผม ความที่
เร็วชนแทนที่จะไปตามก็ไม่ได้อะไรอีก

๑๕.๔๘ น.

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร) : ข้าพเจ้าย่อมขอชี้แจงใจเกี่ยว
กัยการมอบทรัพย์สินสมบัติของเสียให้แก่องกลางลูกเสีย อยากจะเรียน
ถามว่าทางจังหวัดได้ มอบให้ โดย ทำบัญชี ขึ้นใหม่หรือว่า อาศัย บัญชี
บัญชีเดิม

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : ทรัพย์สินสมบัติมีอยู่ ๒ อย่าง
มีข้างม้าโรงเรียนหรืออื่น ๆ ที่ท่านอยากจะทราบ

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร) : ข้าพเจ้าไม่ได้ถามถึงปัญหา
ในเรื่องทรัพย์สิน สัน ปัญหาที่ข้าพเจ้าพูดถึงก็ในเรื่องบัญชีเปลี่ยน
ไปทำเสียใหม่หรือว่าใช้บัญชีเก่า

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : เสียใจไม่ได้เตรียมมา

ประธานสภาฯ : กระจุกต่อไปของนายสุวิชช พันธเศรษฐ เรื่อง
การเสียเงินรัฐอุปการของคนสัญชาติสยาม

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้า ขอตั้ง กระจุก
ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกระจุกต่อไปนี้ คือ

๑. ขอทราบจำนวนคนสัญชาติสยาม ที่รับราชการทหารแล้วและ
ต้อง ยกเว้นจาก การเสียเงินรัชชูปการทั่ว พระราชอาณาจักร สยามใน
พ.ศ.๒๔๗๕ ว่ามีจำนวนเท่าใด เป็นจำนวนเงินเท่าใด

๒. ขอทราบจำนวนคนสัญชาติสยามที่ต้องเสียเงิน รัชชูปการทั่ว
พระราชอาณาจักรสยามใน พ.ศ.๒๔๗๕ มีจำนวนเท่าใด เป็นจำนวน
เงินเท่าใด

๓. ขอทราบจำนวนผู้ที่ยากจนไม่มีทรัพย์สิน จะเสีย รัชชูปการ
จริง ๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ได้สำรวจแล้วดังนี้

ก. คนสัญชาติต่างประเทศมีจำนวนเท่าใด

ข. คนสัญชาติสยามมีจำนวนเท่าใด

๔. ขอทราบยอด จำนวนคนค้างรัชชูปการ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕
ดอยลงจนไป และยอดเงินที่ค้างรัชชูปการดังนี้

ก. คนสัญชาติต่างประเทศเท่าใด จำนวนเงินเท่าใด

ข. คนสัญชาติสยามเท่าใด จำนวนเงินเท่าใด

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: รัฐบาลขอตอบว่า กระจุกตาม
น กระบวนการคลังไม่สามารถ จะให้ คำตอบได้ เพราะไม่ได้ทำสถิติ
แยกไว้

๑๕.๕๐ น.

นายสุวิชัย พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ไม่ได้ยื่น ขอให้
พูดกัน ๆ

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: กระทั่งถามนี้กระทรวงการคลัง
ไม่สามารถจะให้คำตอบได้ เพราะไม่ได้ทำสถิติแยกไว้

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ในเมื่อท่านรัฐมนตรี
ได้ตอบว่าไม่สามารถจะตอบได้เพราะไม่มีสถิติแยกไว้ ในขณะที่อธิบาย
เอาอะไรมาพูด ว่าการลดเงินรัชชูปการ เป็นการให้ประโยชน์แก่ชาว
ต่างประเทศ เอาสถิติมาจากไหน

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: นั้นไม่ใช่สถิติ เป็นความคิด
ความเห็น ความนึก ไม่ใช่สถิติ

๑๕.๕๒ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ความที่ท่านรัฐมนตรี
ได้ตอบว่า เป็นแต่เพียงความคิดความเห็น การที่ท่านได้ตอบเช่นนั้น
ตรงกับน้ำใสใจจริงของท่านหรือไม่

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: ตรงกับน้ำใสใจจริงแล้ว

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): เมื่อตรงกับน้ำใสใจ
จริงของท่านเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้าขอทราบต่อไปว่า เมื่อสถิติอะไรก็ไม่มี
เช่นนั้นและเหตุการณ์อะไรต่าง ๆ ที่ท่านอ้างขึ้นมา เมื่อคราวแถลงนโยบาย
นั้นก็เป็นอันว่าเช่นเรื่องเล่น ๆ ก็เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วขอเรียนถามว่าท่านจะ
พยายามหาทางที่จะทำให้อัตราการนี้เลิกไปเสียเลยจะได้หรือไม่

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี : การเลิก หรือไม่เลิก มันเป็นเรื่องหนึ่งต่างหาก ไม่เกี่ยวกับเรื่องสถิติน

ประธานสภาฯ : ตาม ๓ ครั้งแล้ว กระทั่งไป ของ นายสุวิชัย พันธเศรษฐ เรื่องการให้สัมปทานป่าไม้แก่บริษัทต่างประเทศ

นายสุวิชัย พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : สำหรับ กระทั่งตามข้อนี้เรื่องเกี่ยวกับกระทรวงเกษตร ข้าพเจ้าได้ ปรึกษาจากท่านรัฐมนตรีแล้ว ขอถอน

ประธานสภาฯ : กระทั่งไปของนายปรีกษ์ แก้วปลั่ง เรื่องการเปลี่ยนแปลงค่าในระเบียบให้ เงินเดือนครูประจำดล นายปรีกษ์ ไม่มา กระทั่งไปของนายแวนเด๊ะ เบญจอำชร์ เรื่องเรือชกแร่ทำให้ ทุนของราษฎรเสียหาย

นายแวนเด๊ะ เบญจอำชร์ (ยะลา) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทั่งตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราชการตั้งต่อไปนี้ คือ

๑. เรือชกแร่ของบริษัทขัตตานหิน ซึ่งอังกฤษได้ ทำการ ชกแร่ ในท้องที่ตำบลลำพญา อำเภอสะเตง จังหวัดยะลา แล้วทำให้ดินโคลน และทรายไหลลงมากลยทกตนาของราษฎร ซึ่งทำให้ ราษฎรได้รับความเดือดร้อนและเสียหายในการ จะปลูกข้าวไม่ใคร่สมบูรณ์ดังเดิมนั้น รัฐบาลทราบแล้วหรือยัง และรัฐบาลมีนโยบาย จะแก้ไข หรือจะตกลงกับบริษัทระโคหรือไม่ ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด

๒. ราษฎรผู้ใด ได้รับความเสียหายในเรื่องนี้ ๒ ตำบล ๑. ตำบล

ลำใหม่ ๒. ค่าขลพวอน คิดเป็นเนื้อทั้งหมดประมาณ ๕๐๐ ไร่ รัฐบาลจะช่วยจัดการและปราบปรามเรียกค่าเสียหายจากบริษัท เพื่อทดแทนคนที่เสียหายลงไปในนี้จะได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด

๓. สำหรับเรื่องทัศนาคังทกลาวมาแล้ววัน ราษฎร เคยไปร้องทุกข์คัดค้านในท้องที่ ค่าขลพลาพยา และ ค้อคณะกรรมกร อำเภอสเตงหลายครั้งมาแล้ว เพื่อให้ช่วยจัดการแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจะเห็นสมควรประการใด หรือจะให้คนต่างตัวมากดขี่พลเมืองของเราเช่นนี้หรือ

๔. เมื่อรัฐบาล ทราบเหตุผล เพียงพอ แล้ว ยังไม่ จัดแจง และไม่ปราบปรามเป็นทีตกลงกันกับบริษัท เจ้าของเนื้อนาประมาณ ๔๐๐ คน อาจจะไปฟ้องบริษัทต่อศาลเพื่อเรียกเงินค่าเสียหายก็ได้ เมื่อเกิดเป็นความกันชนแล้วอาจกระทบกระเทือนถึงรัฐบาล และยังทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนนานาประการ ขอนรัฐบาลจะเห็นเป็นประการใดบ้าง และจะทำอย่างไร

พ.อ. พระยาฤทธิอัคเนย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ: รัฐบาลขอตอชบรมกันว่า การขยงกันความเสียหาย อันเกิดจากเหมืองแร่ปล่อยน้ำล้างแร่หรือน้ำขุ่นข้นออกจากเขตค้ประทานบัตรนั้น ได้มีกฎกระทรวงเกษตราธิการ เรืองกำหนด จำนวน ดินทราย ที่ปล่อย ออกจากเขตค้เหมืองแร่ พ.ศ. ๒๔๖๖ ยังกัยไว้แล้วว่า เหมืองแร่รายใดจะปล่อยน้ำล้างแร่หรือน้ำขุ่นข้นออกจากเขตค้ประทานบัตร จะต้องไ้รับ

อนุญาตก่อน และน้ำหนักต้องมีเกินกว่า ๒๐๐ เกรนต่อ
 ๑ ควอต แต่ต้องมีน้ำหนักหรือปริมาตรที่คล้ายเจ็ดยกชั่ง และ
 ทางกรมได้พยายามกวาดขึ้นให้เหมืองแร่ต่าง ๆ ปฏิบัติตามนั้น ถ้าปรากฏ
 ว่า ราษฎรได้ รับ ความเดือดร้อน เสียหาย เนื่องจาก การทำ เหมือง แร่
 แล้ว ทางกรมได้เคยจัดการเรียกค่าเสียหายให้แก่ราษฎรทุกราว โดย
 ชะเพาะ เหมืองแร่ ตาม ภาระที่ตาม นั้น ทางกรมได้ ทำการ สอบสวน แล้ว
 ได้ความว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ มีราษฎรทำขุดแร่ใหม่ได้ร้องทุกข์ต่อทาง
 กรม ๒ ราย รายแรกมีราษฎรรวม ๒๘ คน ร้องทุกข์ ว่าบริษัทเหมือง
 แร่เดินเรือขุดขุดดินล้าคลอง ทำให้ น้ำไหลไม่สะดวกเหมือน แต่ก่อน
 เป็นเหตุให้ มีน้ำไม่พอใช้และเสียหายแก่การทำนา ทางกรมได้จัดการ
 สอบสวนและสั่งให้เหมืองแร่จัดการ แก้ไขชุกๆ ระบายน้ำให้ ราษฎรได้
 ใช้น้ำตามปกติ และได้จัดการไกล่เกลี่ยให้ บริษัทเหมืองแร่ใช้ ค่าเสีย
 หายแก่ราษฎรเรียบร้อยแล้ว ส่วนรายหลังมีราษฎร ๒ คน ร้องทุกข์
 ว่าได้ รับความเดือดร้อน เนื่องจากมูลดินทราย ของเหมืองแร่ไหล มาทับ
 ดมที่นาเสียหาย ทางกรมได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบแล้ว แต่ผล
 ของการสอบสวนไม่แสดงชัดว่า ความเสียหายนั้นเกิดจากการ ทำเหมือง
 แร่ เรื่องจึงเป็นอันระงับไป

ประธานสภาฯ : กระตุ๋ต่อไปของนายเออน ฉสงขลา เรื่องเงิน
 ค่าเช่าที่พักเดินทางของข้าราชการ

๑๕.๕๘ น.

นายเออน ณสงขลา (สงขลา); ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดังต่อไปนี้

๑. ภัยข้าราชการที่ไต่รับเงินเดือนอัตรา ๑๖ ถึง ๕๐ บาท ทาง การจ่ายเงินค่าเช่าที่พักให้วันละ ๕๐ สตางค์ ตามอัตราที่ทางรถไฟวางไว้ นั้น ถ้าว่าถึงที่พักในพระนครก็พอจะหาพักได้ แต่สำหรับตามหัวเมือง หายากเต็มที และจะว่าหาไม่มาก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นข้าราชการเหล่านั้นก็ หาที่พักไม่ได้ ต้องอาศัยวัดนอนก็มี อาศัยตามบ้านเพื่อนก็มี ทุเป็น การนำยศสัทธาาราชการต้องเป็นเช่นนั้น ยิ่งเช่นข้าราชการฝ่ายปกครอง ภัยแล้วอาจทำให้เสื่อมความนิยมนับถือจากปวงชนมาก ฉะนั้นข้าพเจ้า ไต่ขอทราบว่ การที่กระทรวงการคลังได้ตั้งอัตราค่าเช่าที่พักให้แก่ ข้าราชการที่ไต่รับเงินเดือน ๑๖ ถึง ๕๐ บาท ไว้เพียง วันละ ๕๐ สตางค์ นั้น ไต่อาศัยหลักเกณฑ์อย่างใดเป็นเครื่องคำนวณ

๒. และเมื่อปรากฏเป็นการเดือดร้อน จะนำ ความเสื่อมเสีย เกียรติยศเกียรติศักดิ์ของข้าราชการแล้วเช่นนั้น กระทรวงการคลังคิด จะปรับปรุงอัตราค่าเช่าที่พักของข้าราชการเหล่านั้นบ้างหรือไม่

๓. ถ้าคิดที่จะปรับปรุง จะปรับปรุงทางใด เมื่อใด
หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: รัฐบาลขอตอบว่า

๑. การจ่ายเงินค่าเช่าที่พักให้แก่ข้าราชการไต่รับเงินเดือน ๑๖

ถึง ๕๐ บาท วันละ ๕๐ สตางค์ ข้าศึกหลักเกณฑ์ว่าให้จ่ายไปเท่าที่
จ่ายจริงวันหนึ่งไม่เกินเบี้ยเลี้ยงเดินทางปกติ เป็นเครื่องคำนวณ

ข้อ ๒ และข้อ ๓ ขอตอบว่ากำลังปรับปรุงอยู่แล้ว

นายเออน ณสงขลา (สงขลา): ข้าพเจ้าขอซักต่อไปว่า ตาม
ที่ท่านรัฐมนตรีได้ตอบว่ากำลังปรับปรุงอยู่แล้วนั้น ถ้าท่านรัฐมนตรีได้
กรุณาแจ้งให้ทราบ คือขอแค่คร่าวๆ ว่าจะปรับปรุงอย่างไร หรือจะ
สำเร็จเมื่อไรจะเป็นพระคุณอย่างมาก

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: ได้เรียนตอบแล้วว่ากำลังปรับ
ปรุงอยู่ แต่ว่าจะปรับปรุงอย่างไรนั้น ยังอยู่ในระหว่างพิจารณา จะ
ตอบให้ทราบไม่ได้

๑๖.๐๐น.

นายเออน ณสงขลา (สงขลา): ภายในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ จะ
สำเร็จหรือไม่ ที่ท่านคิดว่าจะปรับปรุงนั้น

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: จะพยายามให้เร็วที่สุดที่จะ
เร็วได้

ประธานสภาฯ: ขอให้ท่านรัฐมนตรีตอบกระทู้อะไรของพระศรีวิชัย
ซึ่งได้ถามแล้ว

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: สำหรับกระทู้ถามของพระศรี
วิชัยขอประธานตอบว่า พระศรีวิชัยเป็นโรคเกี่ยวกับปอด หรือวัณโรค

ทวารกระเสาะกระแสะมานานแล้ว ข้าหลวงประจำจังหวัดเจ้าผู้ครองนคร
 ลำพูนและ เจ้าคณะ จังหวัดใต้ เช่นพระ รัตนรักษา พยาบาล ตลอดมา
 เมื่อเดือนกรกฎาคมศกนั้นมีอาการทวชน และเนื่องจากท่านเจ้าพระยาอยู่
 ทวชยานปาง ท้องท่าเอาเถอด จังหวัดลำพูน ห่างไกลจังหวัด ไม่สะดวก
 แก่การรักษายาพยาบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด ลำพูน เจ้าคณะจังหวัด
 พร้อมด้วยแพทย์สาธารณสุขจังหวัดได้ออกไปเยี่ยมและอาราธนาให้ย้าย
 เข้ามารักษาที่วัดจามเทวี ตำบลในเมืองจังหวัดลำพูน ขณะนี้ได้รับการ
 พยาบาลอยู่จังหวัดแล้ว อาการอาหารปรากฏว่าค่อยทุเลาขึ้น ในการ
 รักษาพยาบาลเจ้าผู้ครองนครและข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้จัดหาจ่าย
 ทุก ๆ อย่าง

พระศรีวิธานุรักษ์ (เชียงใหม่) : อาการโรคของ พระศรีวิชัย
 ความที่ท่านรัฐมนตรีได้ตอบมาเมื่อก่อนเกี่ยวกับ เป็นโรคปอด ซึ่งเป็นโรคที่
 เรอริง ได้ทราบว่าแพทย์ที่จัดการรักษานั้นเป็นแพทย์ของกรมสาธารณสุข
 สุข หากใช้แพทย์ ที่รักษาโรคโดยเฉพาะไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็น่าเกรงว่า
 อาการของโรคจะไม่หายเป็นปกติได้ ถ้าหากว่ารัฐบาลจะ ส่งแพทย์ ที่
 ชำนาญไปช่วยจัดการรักษาจะได้หรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : คือถ้าเป็นวัณโรค แล้วก็
 ยากเหลือเกินที่แพทย์จะรักษาหาย เพราะถึงเราจะส่งแพทย์ จากไหนไป
 ก็คงจะเอาดีไม่ได้ วิธีการที่ต้องรักษาด้วยการบำรุงกำลัง เท่าที่ข้าพเจ้า

ได้ทราบมาและได้เห็นมา แต่โดยมากก็เหลวไปเสียหมด ถ้าจะให้
ก็ก็ต้องส่งไปสวิสเซอร์แลนด์เลยก็เกียวกิ่งจะได้ผล ถ้าส่งแพทย์ไปจาก
ที่เห็นจะไม่ได้ผลเหมือนกัน

พระศรีวราภรณ์ (เชียงใหม่) : ตามที่ท่านรัฐมนตรีตอบมา
นั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่จริง เพราะเท่าที่ได้ทราบมาแล้วว่าคนเป็นวัณโรค
ส่วนมากก็อาจจะหายได้ และอยู่ไปก็จนถึงอายุ ๓๐-๔๐ ปี ก็เหมือน
เช่นที่ท่านรัฐมนตรียกคณบดีแล้ว ข้าพเจ้าสงสัยว่า ที่พระศรีวิชัยเป็น
เช่นนั้น ถ้าจะส่งแพทย์ ที่ชำนาญไปรักษาแล้วก็อาจจะดีขึ้น คงจะไม่เป็น
ไปตามที่ท่านเข้าใจ

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : ขอประทานตอบว่า การส่งไป
รักษาน่าจะเป็นเรื่องราชการก็น่าจะส่งไปเป็นพิเศษได้ แต่ที่พระศรีวิชัย
ท่านก็เป็นพระภิกษุของคณะหนึ่ง เพราะฉะนั้น ถ้าจะให้รายนี้ก็เป็น
พิเศษสำหรับเรื่องนี้แล้ว เจ้าคณะมณฑล เจ้าคณะแขวงอะไรก็เข้า
ก็จะต้องส่งกันอย่างครวญ ก็เห็นจะลำบากสำหรับข้อนี้

พระศรีวราภรณ์ (เชียงใหม่) : ตามที่ท่านรัฐมนตรีตอบว่า
ถ้าจะจัดการส่งไปแล้วจะเป็นการลำบาก คือถ้าเกี่ยวกับทางราชการก็
อาจจะส่งไปก็ พระศรีวิชัยเป็นพระภิกษุสำคัญอย่างที่ท่านรัฐมนตรีได้ตอบ
มาเมื่อก่อนแล้วว่า ข้าหลวงประจำจังหวัดเจ้าคณะจังหวัดและข้าราชการ
จังหวัดนั้นได้เอาใจใส่อยู่เป็นพิเศษอยู่แล้ว ก็เมื่อเอาใจใส่อยู่เป็นพิเศษ
อยู่แล้วเช่นนี้เราจะหาแพทย์ พิเศษไปรักษาไม่ได้หรือ

๑๖.๐๗ น.

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี) : ในการพิจารณาเรื่องนี้ เรามายกคดีเมื่อก่อนเพียงว่า ควรจะตั้งกรรมการหรือไม่ ตามข้อเสนอของข้าพเจ้าและทางรัฐบาลก็ตรงกันแล้วว่า ในเรื่องนี้จะตั้งกรรมการไปพิจารณา แต่มีข้อหาว่าเราจะตั้งกรรมการโดยวิธีการที่เราปฏิบัติมาหรือจะให้รัฐบาลมาตั้งกรรมการนั้น ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ตามข้อเสนอของรัฐบาลนั้นย่อมจะเป็นไปไม่ได้ ทั้งในทางข้อบังคับและในทางปฏิบัติ

ในทางข้อบังคับ เราก็รู้อยู่แล้วว่า การตั้งกรรมการวิสามัญไปพิจารณากิจการพิเศษนั้นจะต้อง กระทำอย่างไร การเลือกบุคคลไปกระทำหน้าที่ของสภาฯ ตามที่สภาฯ ได้ริ้วว่าจะให้ยื่นโยบายแก่รัฐบาลนั้น ก็จำเป็นต้องมีข้อเสนอขอโดยมีผู้รับรอง ๒ คน แต่ข้อนี้รัฐบาลอาจจะแถลงแก้ว่า แม้ในสภานั้นเราก็เคยลงมติให้ตั้งกรรมการชุดหนึ่งชุดใดที่เป็นอยู่แล้วนั้นไปกระทำหน้าที่ของสภาฯ ได้ โดยไม่ต้องมีการเสนอขอ ขอนข้าพเจ้าขอเรียนว่า กรรมการชุดใดที่สภาฯ ได้ลงมติตั้งไปนั้น ก็ไม่เคยถูกตั้งถูกถอดตามข้อบังคับก่อนแล้ว ตามกิจการพิเศษเกิดขึ้น การที่เราจะมอบหมายให้กรรมการที่เราได้ตั้งขึ้นไว้รับหน้าที่ไปก็เคยว เช่นเช่นต้นว่า การพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ส่งให้กรรมการวิสามัญพิจารณา พระราชบัญญัติงบประมาณเช่นนั้น ขอนเราก็ชอบที่จะทำได้ แต่วิธีการที่รัฐบาลจะขอให้คณะ

รัฐบาลเป็นกรรมาธิการวิสามัญของสภาฯ นั้น ในข้อบังคับ ข้าพเจ้า
คิดว่าเราไม่สามารถจะทำได้

ข้าพเจ้าขอเรียนอีกว่า ก่อนที่รัฐบาลจะได้เสนอขออนุมัติมา รัฐบาลควรจะได้พิจารณาเสียก่อนว่า เป็นการชอบด้วย ข้อบังคับแล้วหรือหา
ไม่ และขอเรียนอีกว่า ถ้ารัฐบาลประสงค์ที่จะได้กรรมาธิการทั้งหมด
เป็นคณะรัฐบาลก็ชอบที่จะเสนอกรรมาธิการให้มากๆ ส่วนการเลือกนั้น
ข้าพเจ้าคิดว่าถ้ารัฐบาลมีเสียงข้างมากแล้ว รายชื่อนั้นอาจจะตกอยู่แก่
รัฐบาลทั้งหมดก็อาจจะเป็นไปได้ แต่ทั้งนี้แล้วแต่เสียง ที่จะเป็นไปได้ แต่
วิธีการที่รัฐบาล จะมารับเป็นกรรมาธิการเสียเองนั้น ย่อมไม่ชอบด้วย ข้อ
บังคับ

ท่านข้าพเจ้าขอย้อนกล่าวถึงว่า การที่เรา จะให้รัฐบาล รับผิดชอบ
ข้อผูกพันที่ย่อมไม่มี เพราะถ้ารัฐบาลได้ มาขออนุญาตต่อสภาฯ แล้ว
รัฐบาลมุ่งที่จะได้ รับนโยบายของสภาฯ ไป ถ้าแม้ รัฐบาลรับไปทำเสีย
เอง ก็หมายความว่า ข้อที่เราได้ เติงกันมา เป็นเวลานานแล้วนั้น ไม่มี
ผลเสียเลย ขอนข้าพเจ้าจึงขอให้ ท่านผู้ เมเยรตทั้งหลายได้ พิจารณา
ถึงว่า การที่รัฐบาลจะรับเป็นกรรมาธิการเสียเองนั้น ย่อมขัดต่อข้อ
บังคับและในทางปฏิบัติ

น.อ. หลวงสินธุสงครามชัย ร.น. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ: ที่จริงปัญหาเรื่องการปกครองคณะสงฆ์ เราได้ พูกรกันมา
นานแล้ว ทั้งปรากฏด้วยว่า ท่านสมาชิกทั้งหลายได้ ไปทำการติดต่อกับ

กับคณะสงฆ์ และไต่ รบร เรืองเป็นอย่างดี ตลอดจนถึงว่าคณะสงฆ์ ไต่ ม
การประสมกันอย่างไร ต่างฝ่ายต่างมีความเห็นกันอย่างไร และตลอด
จนคณะสงฆ์ ก็ไต่ ออกมาไต่ กันในหน้าหนังสือ พิมพ์ ก็ปรากฏอยู่แล้ว
ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเราปล่อยเรื่องนี้ไปนานนักแล้ว ทางหนังสือพิมพ์อาจ
จะเข้าใจผิดไปได้ อาจจะไต่ ความแตกต่างไปไม่เป็นการเหมาะ เรา
ควรจะได้ตกลงกันเสียในเรื่องนโยบาย

ข้าพเจ้าใคร่จะขอเรียนว่า ที่จริงในการพิจารณาหรือแก้ไขพระ
ราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ นั้น ข้าพเจ้าเองก็ไต่ มีความตั้งใจ
จะให้ ไต่ ไม่อยากจะให้ ไต่ และไม่หนักเลยว่าจะมี ทางที่คดเคี้ยว เราจะ
ไม่แก้ไขปรับปรุงหรืออะไรเสียเลยเป็นพิเศษ เพราะว่าเรื่องนี้เป็นเรื่อง
ทางใจ เป็นเรื่องที่เรานับถือบูชาอยู่ทุกคน แต่ต่อมาปรากฏว่ามีการไม่
ลงรอยกันบ้าง มีการแตกวิวาทกันบ้างเป็นบางส่วนบางคณะ และการนั้น
ก็ได้แพร่หลายออกไปทุกที่ เราจึงเห็นว่าถ้าเราทิ้งหลายชั้นปล่อยให้ เป็น
ไปเช่นนั้นแล้ว การศาสนาที่เรานับถือบูชานั้นก็จะมีทางเสื่อมลง ท่าน
สมาชิกทั้งหลายก็คงจะมีความเห็นพ้องกันว่า ศาสนาเรานั้นควรจะได้
อุ้มชูให้ คียงชนและควรจะได้ คียงกว่าที่เขนอนอยู่ในขณะนี้

ตามพระราชบัญญัติเดิมที่มีอยู่แล้วนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ถ้าท่าน
สมาชิกทั้งหลายได้ อ่านและไต่ พิจารณาว่า เท่าที่คณะสงฆ์ ไต่ ปฏิบัติ
อยู่ในขณะนี้ และเพราะอย่างนี้สำหรับเจ้าหน้าที่ในกระทรวงธรรมการ
และข้าพเจ้าไต่ มหนาทๆแล้วเรื่องนมาตลอดนั้น ก็รู้สึกได้ว่าพระราชบัญญัติ

ญาติเค็มของเราไม่กระตือรือร้น คือว่าคณะสงฆ์ ท่านไม่ได้ ปฏิบัติไปตาม พระราชบัญญัตินั้นเป็นส่วนมาก เช่นตัวอย่างง่าย ๆ ท่านจะได้เห็น เช่น ในการตั้งสังฆราช ในการตั้งกรรมการมหาเถรสมาคม หรือในการตั้ง เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะแขวงเหล่านั้นก็ไม่ได้ ปฏิบัติตามนั้น นอกจาก นั้นยังมีการปฏิบัติเขตต์เคล็ดอีกมาก ซึ่งกระทรวงธรรมการ รู้สึกหนักใจ มาเป็นเวลานานแล้ว และก็นึกว่า ถ้าเราได้แก้ไขบ้างก็จะดี และ รู้สึกหนักใจนี้ ก็รู้สึกวามขางอย่างที่เราทำไปไม่มเรื่องเกิดขึ้นก็ไป ถ้ามเรื่องเกิดขึ้นแล้ว ก็รู้สึกวาล้ายาก เพราะที่ทำไปแล้วก็เป็นการผ่น อนุโลมเพื่อไม่ให้ เป็นการขัดใจกัน การปฏิบัติตอนหลังนี้ เรื่องราวก็ ได้ก็องเขียนพระเนนเห็นตัก ใ้ได้อยู่ในลักษณะก็ข่าง อะไรบ้าง ถึงรัฐมนตรี สังฆการก็ได้ เห็นแล้ววามเรื่องทหนักใจอยู่เป็นอันมาก

อย่างไรก็ตาม เราจะปล่อยให้ พระราชบัญญัตินั้น เป็นไปเช่นเดิม หรือว่าเราจะมีการแก้ไข อย่างหนึ่งอย่างใดไม่เป็นการ สนุก และไม่เป็นการดี มีผลทั้งทางดีและทางเสีย ทั้งชนทั้งสอง ข้าพเจ้านักว่าพระท่าน อาจจะคว่าขาดเราได้ หมายความว่าถึงกระทรวงธรรมการ และข้าพเจ้า และอย่างน้อยก็ขาดหรือก็ตกนรกอย่างที่ท่านได้กล่าวมาแล้ว เมื่อทาง กระทรวง ธรรมการได้ พิจารณา เห็นว่า ถึงกาลแล้ว ก็ควร จะได้ แก้ไข เพราะว่าทั้งสังฆ์และสมาชิก็ได้ มารุกลอย์ตลอดเวลา และเห็นว่าในการ ที่เราจะแก้ไขนั้น ควรจะดำเนินโดยหลักที่สำคัญ เสมอภาคและยุติธรรม หลักสองอันนี้ ข้าใจว่าเป็นหลักการที่เราควรจะได้ พิจารณา

ในทางที่ ๑ ที่ ๓ ที่ได้เสนอไปแล้วนั้นก็นักไปในทางเสมอภาค ทางที่ ๓ นั้นหลักความยุติธรรมและเสมอภาคโดยสมควร ส่วนทางที่ ๔ เช่นวิถีเก่า เช่นวิถีที่มีความเสมอภาคหรือไม่เพียงใดนั้น อาจจะมีได้ในทางปฏิบัติที่ท่านอาจจะให้ความยุติธรรมกันได้ ความจริงจะเป็นอย่างไรท่านคงจะทราบ แต่บัดนี้สภาฯ ได้รับหลักการที่จะให้เห็นโยบายแก่รัฐบาล แล้วรัฐบาลก็มีความประสงค์ว่าจะเกินหน้าต่อไป คืออยากจะให้ สภาฯ ได้ ให้เห็นโยบาย แก่รัฐบาล เพื่อไปดำเนินการนั้น และคิดว่านโยบายที่สภาฯ จะให้ ไปนั้นเข้าใจว่าทางผู้แทนราษฎรซึ่งคงจะได้พิจารณาโยบายต่าง ๆ ทางต่าง ๆ โดยต้องแท้แล้ว เพราะว่าเราได้ถกเถียงกันมาเป็นเวลาช้านาน มีท่านสมาชิกก็ได้ให้ความเห็นต่างๆ และสิ่งเหล่านี้ควรจะได้ อยู่ในความพึงพิเคราะห์ตลอดเวลาที่เราได้อภิปรายกันมาแล้วนี้ รัฐบาลจึงคิดว่า รัฐบาลพร้อมที่จะทำตามวิถีหนึ่งวิถีใดที่สมาชิกจะให้ ไปนั้น ถ้าสภาฯ ให้เห็นโยบายไปแล้ว รัฐบาลก็พร้อมที่จะดำเนินการ ถึงจะเป็นการบังคับหรือฝืนใจกันบ้างก็จะต้องทำ แต่สำหรับความเห็นส่วนตัว ของข้าพเจ้าแล้ว ในฐานะที่เป็นผู้ทักท้วงก็ขณณะสงฆ์และได้ดำเนินการเรื่องนี้มาโดยตลอดเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าวิถีหนึ่ง คือทางที่ ๓ ซึ่งเป็นวิถีทางที่อาจจะกระทบกระเทือนน้อย ทว่าอาจจะกระทบกระเทือนน้อยนั้น เป็นแต่คำพูดของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าสันนิษฐานเอาเท่านั้นซึ่งเป็นของไม่แน่นอน เพราะอย่างที่ข้าพเจ้าได้เขียนแล้วว่า ไม่ว่าวิถีหนึ่งวิถีใด ยายทั้งนั้น ไม่มีทางดีเลย

เหตุผลนั้นข้าพเจ้าไม่อยากจะกล่าวยาวว่าวันที่ ๓ นั้นเป็นวันที่
ท่านสมาชิกที่ใด ไปติดต่อ กับคณะสงฆ์ และใคร เรื่องราวมาตั้งแต่ต้น
นั้นได้ อภิปรายให้ ฟังแล้วเป็นส่วนมาก คือว่าในทางที่ ๓ นั้นคณะสงฆ์
ได้ตกลงปฏิบัติกันแล้ว คือท่านยอมปฏิบัติแล้วเป็นส่วนสำคัญ แต่หาก
ในหนังสือที่ท่านไม่ยอมกัน ในการที่เราดำเนินกันนั้นก็อยู่ในเรื่องตัว
หนังสือ ในการที่ข้าพเจ้าได้แถลงในคราวเมื่อเริ่มต้นนั้น ในทางที่ ๓
ข้าพเจ้าก็ได้อภิปรายนอกเหนือไปจากขั้นที่ตนแล้วว่า เท่าที่ขั้นที่ตนพบ
มามันรุนแรงไปหน่อย ที่จริงไม่ใช่ถึงขนาดนั้น และข้าพเจ้าก็ได้แถลง
เพิ่มเติมแก่ ไปเพื่อที่จะให้ ได้ความแจ่มแจ้ง ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะต้อง
เสียใหม่ให้ ชัดเจนกว่านั้น ในทางที่ ๓ ในทางการปกครองให้ มีมหา
เถรสมาคมบริหารส่วนกลางของคณะสงฆ์ แต่ในส่วนภูมิภาคต่างนิกาย
ต่างปกครองภายในนิกายของตัว ส่วนในทางศาสน ปฏิบัติ ต่างนิกาย
ต่างดำเนินคามวินัยนิกายของตน เพื่อให้ชัดเข้าเท่านั้นเอง แต่ว่าข้า
พเจ้าได้แถลงเพิ่มเติมในวันนั้นแล้ว

อย่างไรก็ตาม เมื่อสภาฯ จะให้ยื่นโยบายไปแล้ว ทางรัฐบาลก็จะ
ต้องไปปรึกษาคณะสงฆ์ นั้นเป็นของแน่นอน เพราะว่าตัวพระราชบัญญัติ
ญัตินั้นจะต้องให้คณะสงฆ์ ท่านเห็นชอบด้วยแล้วจึงจะนำมาเสนอในที่ประ
ชุม นโยบายนั้น ถ้าคณะสงฆ์ ให้แตกต่างมากกว่าที่สภาฯ ให้ ไป เมื่อ
รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติมา สภาฯ อาจจะทักท้วงว่านโยบายนั้น

ผิดไป ในเรื่องข้าพเจ้ารับผิดชอบ ถ้าหากว่าสภาฯ ไม่เห็นชอบตามที่
 คณะสงฆ์ ไต่ตกลงหรือถามที่ข้าพเจ้าไต่เห็นพ้องมาแต่ต้นแล้ว ในเรื่อง
 ความไว้วางใจของข้าพเจ้าไต่ ไปรทพิจารณาทีเดียว ถ้าไม่เห็นพ้องกับ
 หลักการอันนั้น เมื่อเราไต่ รับนโยบายไป ปรึกษากับ คณะสงฆ์ แล้ว
 ข้าพเจ้านึกว่าสมาชิกรวมทุกคนคงจะเห็นพ้องด้วยว่า ถ้าศาสนาของเราไม่มี
 หนักหรือว่าในทางคณะสงฆ์ท่านพร้อมที่จะรวมกันไต่ วิถีหนึ่งวิถีใดโดย
 เข้าหากันที่ละเล็กทีละน้อย ผลที่สุดศาสนา มีแก่นกายเกี่ยว เช่นนั้นแล้ว
 ก็เป็นสิ่งที่เราพึงปรารถนาอันเป็นอย่างยิ่ง

ในการที่ท่านสมาชิกผู้แทนอุบลฯ ไต่เสนอถึงการตั้งกรมวิชาการ
 วิสามัญนั้น ที่จริงทางรัฐบาลก็ได้ ไต่ไว้ตรองดูแล้วเหมือนกัน เห็นว่า
 เป็นวิธีที่อาจทำได้ แต่รัฐบาลใครจะดำเนินการขอให้สภาฯ ให้นโยบาย
 แก่รัฐบาลเสียทีเดียวในวันนี้ ในการตั้งกรมวิชาการวิสามัญนั้น ข้าพเจ้า
 ก็นึกว่า ในคณะกรรมการนั้นเองก็คงจะมีการทะเลาะกันอยู่เป็นเวลายาว
 นาน และออกอย่างหนึ่งเมื่อไต่เข้ามาแถลงในสภาฯ ก็ต้องมาทะเลาะกัน
 อีก ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะกินเวลามากน้อยเท่าไร นเช่นอันหนึ่ง

อีกอันหนึ่ง ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อรัฐบาล เสนอ พระราชบัญญัติมา
 สู่สภาฯ ก็คงจะมี หลักการในเรื่องนี้ เข้ามาด้วย ในคราว ที่รับหลัก
 การในร่าง พระราชบัญญัติ ข้าพเจ้านึกว่า สภาฯ อาจจะต้องกรมวิชา
 การวิสามัญ ขึ้นพิจารณา พระราชบัญญัติ นั้นก็ได้ ก็เป็นการคล้าย ๆ
 กัน เช่นท่านเองเคยด้วยกัน แต่ว่าเคยกว่า ที่ท่านผู้ แทนเสนอ ตั้ง

แล้วข้าพเจ้าเห็นว่า ก็เป็นทางหนึ่ง เหมือนกัน ถ้าสมาชิกต้องการก็ไป
ตั้งกรรมาธิการวิสามัญตอนที่ยังพระราชบัญญัติมาสู่สภาฯ เพราะได้
โต้เถียงกันต่อไป และ กรรมาธิการนั้นจะได้ พิจารณาโดย ต้องแก้
เหมือนกัน ในที่สุดก็เห็นว่าได้ พิจารณาจนมาเป็นเวลานานแล้ว ขอ
ให้ ท่าน สมาชิก ทั้งหลาย ได้ ไปรท พินิจ พิจารณา และ ไปรท ได้ ให้
นโยบายแก่รัฐบาล รัฐบาลจะได้ดำเนินการต่อไป

๑๖.๒๒ น.

พระยาโสภาทวารกิจ (พระนคร) : ญัตติที่รัฐบาลเสนอเข้ามา
นี้ สภาฯ อนุมัติให้ นโยบายแก่รัฐบาลแล้ว ปัญหาที่จะต้องอภิปราย
กันต่อไปก็คือ จะให้ นโยบายข้อหนึ่งข้อใดซึ่งรัฐบาลเสนอมา ๔ ทาง
ในเรื่องที่เราโต้เถียงกันมาเป็นเวลาหลายวันแล้ว ต่างคนก็ต่างโต้คิด
กันแล้วว่าจะเอาทางใดก็ เพราะฉะนั้นเพื่อ รวบรวมความคิดเห็นให้ สั้นเข้า
ข้าพเจ้าเห็นว่า ไม่สมควรเอาข้อใดข้อหนึ่งอีก ข้าพเจ้าขอแนะนำและ
ชักชวนสมาชิกทั้งหลายให้ อนุมัตินโยบายแก่รัฐบาลในทางที่รัฐบาลเสนอมา
๔ ทางนั้น คือในทางที่ ๑ รวมกันเสียทีเดียว ใหน ๆ จะทำ
ไปแล้ว ก็ทำให้ดีที่สุด แต่ว่าเมื่อท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย ใครเห็นทาง
ใหนก็ให้มติในทางนั้นก็ได้แล้วกัน เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ข้าพเจ้าเห็นว่า
ให้นโยบายในทางที่ ๑

๑๖ ๒๔ น.

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : ในปัญหาเรื่องการบริหารคณะสงฆ์ ข้าพเจ้าจะพูดมาหลายวันแล้ว แต่ว่าไม่มีโอกาส เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะไขข้อกล่าวต่อไปในทางปัญหาที่ท่านรัฐมนตรีได้กล่าวมาสักครู่หนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วย แต่ไม่ใช่เห็นพ้องด้วยในทางที่ ๓ แต่เห็นพ้องด้วยว่า สภาฯ นี้ควรจะให้ยื่นโยบายแก่รัฐบาลไป เพื่อรัฐบาลจะได้ไปจัดการตามโยบายอันนั้น ปัญหาที่ทางรัฐได้เสนอมานี้มีอยู่ ๔ ทาง คือทางที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ โดยเฉพาะข้าพเจ้าเห็นว่าทางที่ ๑ เป็นทางที่สมาชิกสภาฯ นี้ควรที่จะไต่รับหลักการ โดยเหตุผลจึงจะกล่าวต่อไป

สำหรับทางที่ ๑ นั้น เป็นทางที่จะนำมา ซึ่งความสามัคคี และเป็น การถูกต้องตามทางและแนวแห่งพุทธศาสนา คือว่าในทางนี้เป็นหลัก ที่ประเสริฐอย่างยิ่ง ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ นั้น เช่นการจำเขนทั้งทางพทธจักรและอาณาจักร เราควรจะต้องหลักของ พระบรมศาสดาซึ่งทรงมุ่งต่อความสามัคคีธรรมแห่งโลกเป็นใหญ่...

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ ท่านนั่งเถิด เมื่อก่อนเจ้าคณะโอวาทฯ ก็พูดถึงเรื่องว่าจะให้ยื่นโยบาย ท่านเห็นควรจะให้ในที่หนึ่ง เพราะฉะนั้นจะพูดซ้ำกันอีก ก็ถูกระไรอยู่

นายทองสืบ สุภะมาร์ค (ประจวบคีรีขันธ์) : ประเด็นในการ

ที่จะพิจารณาเรื่องนี้อยู่ ๒ ทางเท่านั้น คือว่า จะตั้งกรรมาธิการวิสามัญ
ไปพิจารณาหรือว่ายอมให้ รัฐบาลเป็นกรรมาธิการวิสามัญของสภาฯ
ตามบทบัญญัติที่อนสภาฯจะเอาไปแก้ไขแล้ว ว่า ไม่ควรให้ รัฐบาล
มาปฏิบัติเป็นกรรมาธิการวิสามัญ

คราวนี้ขอยกเวลาที่เรากำลังจะพิจารณากันก็มีอยู่ ๒ ข้อ คือว่าทางที่
เราควรตั้งกรรมาธิการวิสามัญไป พิจารณาในการให้ หมาย หรือว่า
ทางที่ ๒ ให้ รัฐบาลเป็นกรรมาธิการวิสามัญของสภาฯ ไปพิจารณานโย-
บาย ปัญหาที่มีอยู่ ๒ ข้อเท่านั้น ...

ประธานสภาฯ : ขอให้ท่านนี้ คือการที่จะตั้งประเด็นสำหรับ
ให้ที่ประชุมวินิจฉัยนั้น ข้าพเจ้าขอประทานโทษ เป็นหน้าที่ของประธาน
ข้าพเจ้าพยายาม ฟังพวกท่าน เมื่อนายทองอินทร์ พูด ก็พยายามฟัง
ท่านรัฐมนตรีพูดก็ยอมฟัง แต่เดี๋ยวยังไม่ถึง ปัญหาที่จะวินิจฉัยว่าจะ
ตั้งกรรมาธิการของสภาฯ หรือจะมอบให้ รัฐบาลไป เคยมี รัฐบาลพูด
ว่า เมื่อที่ประชุมสภาฯ นี้ตกลงจะให้ หมายต่อ รัฐบาลแล้วในวันก่อน
ปัญหาที่จะเป็นหน้าต่อไปก็ขอให้ หมายอันใดอันหนึ่งใน ๔ ข้อ ปัญหา
ที่ข้าพเจ้าจะตั้งนั้นชื่อว่า จะเอาอันที่ ๑-๒-๓-๔ ก็ได้ทั้งนั้น แต่เพื่อจะ
ให้รวบรวมความคิดเห็นเข้า เจ้าคุณโอวาทฯ ได้พูดในข้อที่ ๑ แล้ว ยังไม่มี
ใครขอให้ลงมติในข้อใด เพราะฉะนั้นถ้าใครไม่เห็นด้วยขอให้พูดค้าน
ในข้อ ๑

๑๖.๒๘ น.

นายทอง กัณฑ์ธรรม (แพร์) : ข้าพเจ้าคิดว่า การที่ท่าน
ประธานจะอนุญาตให้สมาชิกอภิปรายว่าจะเลือกบุคคลในทางใดทางหนึ่งนั้น
เมื่อก่อนนั้นสมาชิกเสนอญัตติว่า คือเราจะควรตั้งกรรมการวิ-
สามัญหรือไม่ และมีผู้รับรองถูกต้องแล้วควรจะลงมติในเรื่องนี้เสียก่อน
แล้วจึงจะควรพูดในข้อ ๑-๒-๓ และข้อ ๔ ถ้าหากว่าไม่ลงมติโดยจะ
ให้ผ่านไปเฉย ๆ โดยรัฐบาลขอแล้ว ไม่เรียกว่าสภาฯ นี้ได้! ให้ความ
ยินยอมไป

ประธานสภาฯ : ความที่ท่านพูดข้าพเจ้าก็ฟัง คราวก่อนนั้นก็
นายทองอินทร์ ขอตั้งกรรมการ ทางรัฐบาลขอเข้า อภิปรายต่อไป
ญัตตินั้นก็ตกไปแล้ว ทบไม่มีใคร ขอลงมติให้ตั้งกรรมการวิสามัญ
ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างนี้ เป็นแต่พดด้วงกันเท่านั้น เพราะฉะนั้นปัญหาที่จะ
วินิจฉัยว่าจะเอาในทางที่ ๑ ของเจ้าคุณโสภาฯหรือไม่ ใครไม่เห็นควร
ในทางที่ ๑ ยถม่อจัน

นายทองอินทร์ ภัทรพัฒน์ (อุบลราชธานี) : หมั่นข้าพเจ้า
คิดว่าท่านประธานจะขึงเหมือนกัน สภาฯ ก็ขึงเหมือนกัน คือว่า ที่
ข้าพเจ้าเสนอญัตติให้ พิจารณาว่าจะควรตั้งกรรมการวิสามัญหรือไม่
นั้นเป็นญัตติของข้าพเจ้ามีผู้รับรองถูกต้องแล้ว การเสนอญัตติเช่นนั้นไม่มี
ผลว่าต้องเข้าอภิปราย ถ้ามีผู้ใดค้านในญัตติของข้าพเจ้าก็ต้องอภิปราย
กันว่าควรไม่ควร สลับกันไปสลับกันมา แล้วถ้าลงมติว่าควร ก็มอบ

ให้กรรมการไป เมื่อลงมติว่าไม่ควร สภาฯ นี้จะต้องพิจารณาต่อไป
จะเอาทางใด ข้าพเจ้าได้เสนอญัตติถูกต้องแล้ว ทหหลวงวิจิตรวาทาน
ขอประทานโทษต้องระบือขอ ที่ท่านรัฐมนตรีพูดกันว่า ควรตั้งเหมือนกัน
แต่จะต้องให้รัฐบาลเป็นกรรมการเสียเอง ยืนยันว่าท่านรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงธรรมการ กว่าจะไม่ควรตั้งละ สภาฯ ควรให้นโยบายเสียที่
เคย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอญัตติอีกครั้งหนึ่ง เสนอญัตติไม่ใช่
ลงมติ ขอเสนออีกครั้งหนึ่งว่า สภาฯ นี้ควรตั้งกรรมการวิสามัญ
ไปพิจารณาก่อนให้นโยบายหรือไม่ ผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

นายเคียง ศรีขันธ์ นายพนิต อินทวงศ์ รับรอง

ประธานสภาฯ : ถ้าท่านพูดอย่าง นั้นข้าพเจ้า ก็ต้องทำตาม
เมื่อก่อนข้าพเจ้าก็อยากจะทำให้ท่านพูด ท่านกลับไปพูดเสียเรื่องอื่น เมื่อ
ท่านยืนยันอย่างนั้นข้าพเจ้าก็ยืนยัน ข้าพเจ้าจะให้ที่ประชุมวินิจฉัย ที่
เสนอญัตติอย่างนี้ ไม่ได้เสนอว่าควรลงมติ ใครที่เห็นว่าไม่ควรจะ
เสนอญัตติอย่างนี้ ขอให้พูดขึ้น

๑๕.๓๑ น.

นายอินทร สิงหนัตร (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าขอค้านว่าไม่
ควรตั้งกรรมการวิสามัญ เพราะว่าเท่าที่รัฐบาลเสนอมาทั้ง ๔ ทาง
นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีทางใดอีก นอกจาก ๔ ทางนี้ เราควรจะเลือก
เอาทางหนึ่งทางใดใน ๔ ทางนี้ ไม่ควรที่จะตั้งกรรมการให้เสียเวลา

เสียประโยชน์ของสภาฯ ด้วย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะต้องลงมติได้
แล้ว ข้าพเจ้าเสนอว่าควรจะต้องเอาทางที่ ๓ ตามที่รัฐบาลได้เสนอมาเมื่อก
นี้ ข้าพเจ้าได้ไปหาความรู้ในทางคณะสงฆ์ทั่วไป ก็เห็นว่าทางที่ ๓
นี้เหมาะก็ ไม่มีทางใดเลย เพราะฉะนั้นขอเสนอทางที่ ๓

มีสมาชิกบริบรอง

ประธานสภาฯ : ท่านเอาที่ละตอน ท่านเสนอญัตติของท่าน
ขอให้ลงมติว่าไม่ควรจะตั้งกรรมาธิการ ขอให้เสนออันนั้นเช่นนั้น เอา
ที่ละอัน ซ้อนไม่ได้

นายอินท สิงหนตร (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าขอเสนอไม่ตั้ง
กรรมาธิการวิสามัญ ขอให้เลือกไปในทางใดทางหนึ่งทีเดียว

ประธานสภาฯ : ข้าพเจ้าจะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะควรตั้ง
กรรมาธิการ หรือไม่ตามที่ผู้เสนอนั้น นายอินทขอให้ลงมติแล้วว่า
ไม่ควรจะตั้งกรรมาธิการไปพิจารณา มีนายทองสับเสนอขึ้นมา มีผู้
บริบรองถูกต้องแล้ว ขอให้ลงมติให้รัฐบาลเป็นกรรมาธิการเสียเองหรือ
ให้สภาฯ ตั้งกรรมาธิการพิจารณาขอให้ลงมติเสีย มันคนละเรื่อง ตั้ง
หรือไม่ต้องก่อน ปัญหาว่าจะต้องตั้งกรรมาธิการไปพิจารณาเรื่องนหรือ
ไม่ ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นว่าไม่ควรตั้งกรรมาธิการ
ไปพิจารณา เพศเลือกทางใดทางหนึ่ง มาตามคำขอของนายอินท ขอ
ได้ โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๖๕ คน

ประธานสภาฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ไปรยกมือขึ้น
สมาชิกยกมือ ๑๙ คน

ประธานสภาฯ : แปลว่าไม่ต้องตั้งกรรมาธิการวิสามัญ

นายบุญศรี จันทนชาติ (อ่างทอง) : เมื่อเราได้ลงมติกันแล้ว
ว่าเราจะไม่ตั้งกรรมาธิการ เพราะฉะนั้นปัญหาต่อไปก็จะคืบหน้าไปว่า
สภาฯ นี้จะให้ นโยบายแก่รัฐบาลในทางไหน ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็น
สมาชิกคนหนึ่ง และได้ติดต่อกับในเมื่อเขากำลังอภิปรายกัน ก็รู้ความ
เป็นไปในคณะสงฆ์บ้าง ตามที่ทางคณะสงฆ์ได้ตกลงกันในทางมหาเถร
สมาคม ก็อยู่ในคำที่ท่านรัฐมนตรีธรรมการได้กล่าวแล้ว เพราะ
ฉะนั้นข้าพเจ้าก็ขอเสนอในที่ประชุมนี้ว่า ควรจะลงมติให้นโยบายแก่
รัฐบาลในทางที่ ๓

มีสมาชิกรับรอง

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ฉนวนบุรี) : ความจริงนโยบายข้อใด ๆ
ก็ตาม เราจะต้องรู้ แจ่มเห็น จริงเสียก่อน ไม่เช่นนั้นเราลงมติกันไป
พรวด ๆ แล้วจะลำบากในภายหลัง นี่เป็นแต่เพียงพูดคนเดียวนึกเดียว
เท่านั้น ไม่รู้เหตุผลต้นปลายประการใดแล้วก็จะมาลงมติ ถ้าลงมติไป
แล้วก็จะพากันรู้สึกเสียใจ ภายหลัง ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่าพวกเรา
พากันไปลงโลกกันดี กันหมด เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเบ็ดอภิปราย เพื่อ
ให้เห็นแจ่มชัดจริงกันต่อไป

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภาฯ : ข้าพเจ้าจะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็น
ควรเขี่ยออกไป รายต่อไป ขอให้ไปรยกมือขึ้น

สมาชิกรยกมือ ๔๒ คน

ประธานสภาฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ไปรยกมือขึ้น

สมาชิกรยกมือ ๔ คน

ประธานสภาฯ : เป็นอันเขี่ยออกไป

๑๖.๓๓ น.

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (อนบุรี) : ในเรื่องข้าพเจ้าอยากจะ
เรียนที่ประชุมว่า ในเรื่องนโยบายนั้นสำหรับความเห็นของข้าพเจ้า หัว
เก๋กั้นซากก็เห็นไปในทางที่ ๑ เพราะว่าทางที่ ๑ เท่านั้นที่จะเป็นทาง
ทำให้ พระพุทธศาสนารุ่งเรือง ถาวรสืบไปชั่วกัลปาวสาน และทางที่ ๑
เท่านั้นที่จะเป็นทางที่ทำให้เราทั้งหลายสะดวกใจ สบายใจทุกทาง และ
ในทางที่ ๑ นี้ แม้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาก็ และคณะสงฆ์ผู้มีจิต
ใจอันแน่วแน่ก็ ก็มีความเห็นพ้องด้วยกันทั้งนั้น ถึงข้าพเจ้าจะนำข้อ
ความต่าง ๆ มาเรียนให้ที่ประชุมทราบ

ตามคัมภีร์พระพุทธศาสนา การทำลายสงฆ์ให้แตกกันนั้น มี
โทษร้ายแรงถึงพระชาติว่า “ปญฺเจเม ภิกฺขเว ฯ เป ฯ สจฺโจ โหติ ภิณฺโน
โหติ อิมโห โภจฺจเว ปญฺจอปายิกา เนรณิกา ปริกฺขุโป อเตกึ ฯ-

ญาติ ภิกษุทั้งหลาย อนันตริยกรรม คือกรรมที่ขาดหนกที่สุด ทำ
อย่างนี้ท่านผู้กระทำให้ ไปสู่อบายภูมิ ให้ตกนรก ให้กำเริบโดยไม่มี
หนทางแก้ไขได้ กรรมทำอย่างนี้ คือ ฆ่าบิดา ๑ ฆ่ามารดา ๑ ฆ่า
พระอรหันต์ ๑ ทำร้าย พระพตฺธเจ้า ๑ ทำลายสงฆ์ ให้แตกจากกัน ๑
(ปญฺเจก นินยาค อังคุตตรนิกาย หน้า ๑๖๕ ขั ๑๖๙)

ข้อที่ ๒ ในครั้งภิกษุชาวเมืองโกสัมพีแตกกัน ภิกษุฝ่ายหนึ่งถือ
ว่าตนปฏิบัติถูก อีกฝ่ายหนึ่งถือว่าตนปฏิบัติถูก และต่างฝ่ายต่างหาว่า
ฝ่ายที่ตรงกันข้ามปฏิบัติผิด เกิดแตกสามัคคีกัน ภิกษุรูปหนึ่งไปทูล
พระศาสดาถึงเรื่องนี้ พระศาสดาให้ภิกษุรูปนั้นไปบอกภิกษุชาวโกสัมพี
ว่า...

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ ขอให้พูดในประเด็นเถิดท่าน

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : คือหมายความว่าอย่างนี้
คือข้าพเจ้าข้างในพระวินัยมช

ประธานสภาฯ : คำที่ท่านพูดถูกต้องหรือท่าน แต่ไม่ถูกต้องใน
สภาฯ นั้นท่าน ในสภาฯ ควรจะพูดให้สั้น ๆ หน่อย ควรจะให้เวลา
คนอื่นเขาพูดบ้าง ไม่อย่างนั้นจะไปกันใหญ่ พูดกันอย่างนี้ ๓ คนก็ไม่
จบ ขอให้ช่วยกันหน่อย

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : ในการที่ข้าพเจ้าได้ยกเอา
ทางบาลีมา ชัดแจ้งเช่นนั้น ขอให้เห็นว่าข้าพเจ้าได้ไปค้นมาอย่างไร
ขอให้เห็นอย่างนั้น ประเด็นพวกเราจะพาดันไปนรกกันหมด แต่เมื่อ

เห็นว่าไม่ ถูกแล้วข้าพเจ้าจะไต่ รวบรวมเอา เพื่อเป็นการเคารพต่อท่าน
ประธาน ข้าพเจ้าจะพูดพอเป็นสังเขป

สำหรับทางที่ ๑ นั้นข้าพเจ้าขอสนับสนุน เพราะว่าทางนั้นเป็นทาง
เก่าเป็นทางที่ขมมาแล้วแต่โบราณกาล เพิ่งจะมาแตกแยกกัน เมื่อครั้ง
รัชกาลที่ ๔ นเอง คชเมอครั้งพระจอมเกล้าฯ ตั้งคณะธรรมยุติกชน
เมื่อก่อนก็ไม่มี ในการที่สร้างคณะธรรมยุติกชนนั้นก็เพื่อให้พระพวกอื่นๆ
ปฏิบัติไปตามทางนั้น นแหละทำให้เห็นว่าธรรมยุติกก็ขมหนานิกายแตก
แยกกันในครั้งนั้น การแยกซึ่งคณะสงฆ์ ให้แตกจากกันนั้น ข้าพเจ้าได้
เรียนแล้วว่าคชเมอนั้นกริกรรม แล้วเราจะให้ เป็นไปเช่นนั้นหรือ ข้าพ
เจ้าเสียใจเขื่อนอนมาก ในเรื่องนั้นในรัชกาลที่ ๔ นั้นเนื่องจากที่ไม่ชอบกัน
ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ตาม ได้ข่าวว่าไม่ชอบกันเป็นส่วนตัว
แล้วก็ไปทรงบรรพชาเป็นภรรมาบุตร แต่ชอบชวายน นั้นเป็นภรรมาญ ซึ่ง
มาจากมหนิกาย และมีพระมหนิกายเป็นพระอันตย์...

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ พูดในเรื่องพระราชบัญญัติลักษณะ
ปกครองคณะสงฆ์เกิดท่าน

นายทองยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : ข้าพเจ้าขอให้ เห็นว่าใน
ครั้งนั้น ธรรมยุติกนิกายกับมหนิกายยังรวมกันได้ พระจอมเกล้าฯ
ซึ่งเป็นต้นของธรรมยุติกก็อุปสมบทได้เพราะมหนิกาย เพราะฉะนั้น
การรวมกันก็มีแต่คุณไม่มีโทษประการใดเลย แล้วทำไมเราจะมาแยก

กัน การแตกสามัคคีกันนั้นแม้แต่หมู่คณะหรือชาติก็ตามย่อมจะมีโทษ เช่นเดียวกัน

คราวนี้ขอยุทธว่าถ้าเราจะไปในทางที่ ๓ คือเหมือนกษัตริย์ชนาน ให้ ชัดไปรอบโลกใช้ไม่มีเวลาพอกัน เมื่อเช่นนี้แล้วสังคมของสยามจะ เป็นอย่างไร ไม่มีทางที่จะได้พอกันเลย นี่จะเป็นที่น่าเสียใจมากในการ ที่เราเป็นพุทธบริษัท ความสามัคคีกัน ในโลกนี้ทุก ๆ ชาติก็ต้องการ ความสามัคคี พระพุทธศาสนามีกต้องการความสามัคคี ก็เหตุใดพระ ภิกษุจึงละเสียซึ่งความสามัคคี เราควรจะช่วยให้ ท่านทำความสามัคคี กันเสีย ในเมื่อท่านทำกันเองไม่ได้แล้วเราช่วยให้ ท่านทำความสามัคคี กันนั้นแหละพระพุทธศาสนาจึงจะยืนยง ถ้าหากว่าท่านแยกกันไปคนละ ทางแล้ว ต่างฝ่ายต่างก็มีลูกศิษย์ ฝ่ายละมาก ๆ นั้นแหละความไม่สงบ จะเกิดขึ้นในบ้านเมือง ท่านต้องเข้าใจ ว่าศาสนาพุทธนั้นไม่เหมือนกับ ศาสนาของ ต่างประเทศ การที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแบ่งแยกอะไรกันที่ เรียกว่าสงครามศาสนานั้น ไม่เหมือนกับศาสนาของเรา อย่างไร ๆ พระพุทธศาสนามีกอยู่ในความสงบ เพราะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ให้อยู่ใน ความสงบ เพราะฉะนั้นพระภิกษุสงฆ์ ทนแท้ จึงแล้ว ต้องตั้ง มั่นอยู่ในความสงบ ผู้ที่ไม่ตั้งอยู่ในทางนี้แล้วก็เรียกว่าไม่อยู่ในวินัย นอกขอหนึ่งที่ข้าพเจ้าอยากจะเรียนในที่นี้ แม้ว่าจะเขียนข้อซึ่งท่าน ประทานรู้ สักขลุกลกขลุกลก็ขอไปโปรดฟังสักหน่อย เพื่อจะได้ วินิจฉัยใน ที่นี้ เพราะถ้าหากว่าได้เห็นแจ้งกันจริง ๆ แล้วก็จะผ่านข้อสงสัยไปหมด

คือในป่าภูโมกข์ท่านจะแลเห็นภยิกขยาล่าอย่างนี้ " ตกฺก สพฺเพ เทว
 สมคฺเคหิ " นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าในตอนท้าย พระป่าภูโมกข์
 บอกว่า พระสงค์พร้อมสามัคคีกัน ร่วมมือโยสถสังฆกรรมกัน อย่างนี้
 เป็นต้น ท่านสั่งสอนไว้แล้ว ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามนี้เรียกว่าทำไม่ชอบ
 ทัวยวินัย เมื่อทำไม่ชอบทัวยวินัยก็ชดช้อยวินัย พระสงฆ์ผู้บริสุทธิ์แล้ว
 จะตั้งอยู่ในวินัยของพระพุทธเจ้า เราต้องการ จะรวบรวมให้ พระพุทธ
 ศาสนาเป็นหลักมั่นคงถาวร ผู้ใดปฏิบัติตามธรรมของพระพุทธเจ้าผู้นั้น
 ชื่อว่าเป็นภิกษุสงฆ์ เราจะไปเห็นแก่ส่วนตัวเห็นแก่คนโน้นคนนี้ไม่ปฏิบัติตาม
 ธรรมแล้ว เราเกิดมาไม่บอกจะต้องตาย เมื่อตายไปแล้วก็จะออกไปสู่
 อเวจี อย่างนี้ข้าพเจ้าทำไม่ได้ เราต้องทำตามวินัย ของพระพุทธเจ้า
 ข้าพเจ้าก็ต้องการทางที่ ๑ เราจะต้องรวมกัน เราเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรมานั่งประชุมกัน พร้อมเพรียงเช่นนี้ เพราะฉะนั้น ควรจะไปใน
 ที่ ๆ ก็ช่วยกันคิดว่า ขออย่าไปในทางที่ไม่ดีเลย รากแก้วของเราอยู่
 ที่พระธรรมวินัย อยู่ทพระไม่ใช่ออย่างอื่น ที่เรียกว่าพระคือเป็นองค์พระ
 ท่านทุกคนเหล่านี้จะเป็นพระก็ได้ ไม่จำเป็นจะต้องไปบวช เพราะตัว
 อย่างเช่นพระสถโธทนมหาราช ไม่จำเป็นจะต้องไปบวชก็ได้แล้ว และ
 ยังมีท่านผู้ นอกซึ่งข้าพเจ้าไม่จำเป็น จะต้องอ้างในตน ตนผู้ใดที่ไม่
 ปฏิบัติตาม แม้ว่าจะครองผ้ากาสาวพตรอยู่ แต่เป็นปวชุกกต หรือ
 ต้องอาบัติอะไร ๆ ก็ดี นั้นจะว่าอย่างไรกัน เราต้องการผู้ทรงไว้ ซึ่งศีล
 บริสุทธิ์ นั้นเราพอใจ ข้าพเจ้าอยากจะให้เป็นเช่นนั้น

คราวนี้ปัญหาในทางที่ ๓ เกิดขึ้น รัฐบาลได้แถลงเมื่อก่อนว่าจะ
 เอาทางที่ ๓ ทางที่ ๓ นั้นหมายความว่าอย่างไร หมายความว่าแบ่ง
 แยกเป็นอรรคมยตติกนิทาย และมหานิกาย เมื่อเกิด แบ่งแยกกันเช่นนั้น
 แล้วจะเป็นอย่างไร ในที่สุดคณะสงฆ์ก็จะเดินไปคนละทาง นั่นคือแตก
 ความสามัคคี นั่นคืออนันตริยกรรม ในที่สุดรัฐบาลเองก็จะพากันไป
 นรกพร้อม ๆ กัน ข้าพเจ้าขอเตือนไว้ ในทันที

คราวนี้ รัฐบาล รวมแล้ว จะได้ประโยชน์อย่างไร รัฐบาล
 รวมคณะสงฆ์ให้ เป็น กลุ่มเป็นก้อนแล้ว ได้ชื่อว่า รัฐบาลทำตาม
 พระธรรมวินัย และพระภิกษุสงฆ์จะอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อนไม่แตกความ
 สามัคคีกัน มีบางคนวิตกเป็นอย่างยิ่งว่า ถ้าหากรวมกันเข้าแล้วทาง
 พระจะปฏิบัติไม่ได้ ขอนข้าพเจ้าขอคัดค้านเป็นอย่างยิ่งว่าไม่เป็นจริงตามนั้น
 ความจริงนั้นพระภิกษุไม่มีข้อหมองใจกันอย่างไรเลย เพราะว่าถ้าพระ
 ภิกษุปฏิบัติไม่ได้แล้วก็ได้ชื่อว่าไม่ปฏิบัติพระธรรมวินัย ทางศาสนานั้น
 พระภิกษุจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย แต่มีปัญหากว่าถ้าเราไม่
 รวมให้ท่านแล้ว นั่นแหละเราไม่ทำตามวินัย

คราวนี้สมัชชาผู้หนึ่งพูดถึงเรื่องฉัตรฐธรรมนุญ ในเรื่อง การ
 รวมนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ฉัตรฐธรรมนุญ...

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่, ท่าน คนละเรื่องเสียแล้ว เรื่องรัฐ-
 ธรรมนุญมันผ่านไปแล้วนี้ท่าน ปัญหาที่แท้จริงจะให้โยยายในทางใด
 เท่านั้น

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี): เมื่อผ่านไปแล้ว ข้าพเจ้าจะไต่ถามต่อไปอีก คราวนี้ในร่างพระราชบัญญัติที่ข้าพเจ้าได้เสนอมาแต่ก่อนนั้น หลักการของพระราชบัญญัติที่ข้าพเจ้าได้เสนอในสมัยก่อนนั้น...

ประธานสภาฯ: ไม่ใช่หลักการพระราชบัญญัติที่ท่าน นโยบายนโยบาย

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี): ครับ นโยบายนโยบายอันนั้นนั้นแหละมาปรากฏเป็นทางที่ ๑ ในที่นี้ ข้าพเจ้าต้องสนับสนุนนโยบายนโยบายนั้น เพราะว่าเห็นหัวใจของข้าพเจ้าในที่นี้ ในเรื่องนมท่านสมาชิกบางคนเข้าใจผิดว่าข้าพเจ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นไปตามร่างของกระทรวงธรรมการ มันเป็นเรื่องของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าต้องขอพูดสักหน่อย ปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัติของกระทรวงธรรมการแต่เดิม...

ประธานสภาฯ: ไม่ใช่ เขาแต่นโยบายที่ท่าน ร่างพระราชบัญญัติก็ไม่มีใครฟังแล้ว เขาแต่นโยบายเถอะ จะเอาอันหนึ่งอันใดก็ว่าไป ไม่ต้องแก้ตัวหรือท่าน

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี): ถ้าท่านประธานไม่ประสงค์จะให้แก้ตัว ข้าพเจ้าก็ไม่แก้ตัวหรือ เพราะข้าพเจ้าเคารพต่อท่านประธาน

คราวนี้หลักใหญ่ของนโยบายอยู่ที่ไหน หลักใหญ่ของนโยบาย

อยู่ที่ความสามัคคี ความสามัคคีคนน้อยที่ไหนและเราจะทำอย่างไร นอก
 จากร่วมมือโดยสัจธรรมร่วมกันได้ แต่ว่าการเขียนกฎหมายนั้นเขียนไปอีก
 รูปหนึ่งสักแล้วแต่จะเขียนไป ดังที่เป็นมาแล้วในสภาฯ นี้ และนโยบาย
 นั้นไม่จำเป็นจะต้องไปยังค้ำให้ท่านรวมกัน แต่ให้ โอกาสว่าท่านอาจจะ
 ร่วมมือโดยสัจธรรมร่วมกันได้แล้วท่านจะรวมกันหรือไม่รวมกันก็ไม่มีผล
 อะไร เช่นนี้ยอมทำได้ เราเขียนนโยบายเพียงชื่อว่ารวมกันแล้วก็ทำ
 ได้ ดังที่ข้าพเจ้าได้ร่างมาเช่นนั้น

ท่านประธานรู้สึกไม่อยากจะให้ข้าพเจ้าพูด ความจริงข้าพเจ้าพูด
 ด้วยสุจริตใจแท้ ๆ ที่เกี่ยว ข้าพเจ้าขอเรียนว่าเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เอาใจใส่
 มาก สภาฯ นี้ใครรู้สึกแล้วว่าข้าพเจ้าเอาใจใส่มาก และมีความจริง
 ใจจริง แต่มีสมาชิกเข้าใจผิดว่าข้าพเจ้าเห็นไปในทางที่ ๓ คือตามร่าง
 ของกระทรวงธรรมการ ซึ่งเป็นกรแยกนิกายกัน ความจริงข้าพเจ้า
 ก็ต้องการในทางที่ ๑ แล้วทำไมข้าพเจ้าจะไปทำเช่นนั้น เมื่อตายก็ขอให้
 ทายไปในทันที เพราะฉะนั้นพวกนี้ให้เต็มที่ เราต้องการจะให้ศาสนา
 เป็นยกแผ่นแน่นหนาสมัครมีปกคลุมประเทศสยามหมด และไม่ว่าประ-
 เทศสยามเท่านั้น ปกคลุมไปทั่วโลกหมด...

ประธานสภาฯ: ไม่ได้ ท่านไม่ต้องแก้ตัว ไม่มีใครเข้าใจ
 อย่างนั้นหรือท่าน

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (อินบุรี): มีครับ มีคนเข้าใจอย่าง
 นั้น

ในที่สุดคนแม่ว่าข้าพเจ้าจะพบอีก ๓-๔ ชั่วโมงข้าพเจ้าก็สามารถพบได้ แต่เพื่อสงวนเวลาให้คนอื่นพบบ้าง และอย่าเผลอตาม ท่านก็ต้องไปในแนวหนึ่งแนวใดใน ๔ ทางนี้ ถ้าหากว่าท่านไปในทางที่ ๑ แล้วก็จะทำให้ท่านเป็นสุข แต่ถ้าท่านไปในแนวที่ ๒-๓-๔ แล้ว ชาติหน้าท่านจะต้องไม่ไต่เกิด

๑๖.๕๓ น.

นายอรุณ ทองบั้งโชติ (พระนคร) : ความจริงเรื่องน้าพ. เจ้าไม่อยากจะมาเกี่ยวข้องกับคารมอภิปราย แต่เมื่อได้ฟังท่านผู้แทนคนบุตรพูดเมื่อก่อนว่า ถ้าแม่ผู้ใดไม่ไปในแนวที่ ๑ แล้วจะตกนรกนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นความจริงเลย ความจริงขอให้สงวนเวลาสักเล็กน้อย ถึงแม่เราจะออกไปในแนวที่ ๓ ที่ท่านว่าเป็นการแยกกัน ความจริงท่านก็แยกอยู่แล้ว คือมหานิกายและธรรมยุตติกนิกาย แต่ถ้าเราจะออกไปในแนวที่ ๑ นั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย นั่นเป็นทางที่เราจะเอาบายมาใส่ตัวเราเอง เมื่อท่านแยกกันอยู่ เราจะไปเอาบายมาใส่ตัวเรา โดยเราจะไปยังกับท่านนั้น เราจะไต่ข้ายหรือไต่บุญ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยเลยในทางที่ ๑ นั้น เพราะอะไร เพราะในทางที่ ๑ เป็นการบังคับจิตใจของสงฆ์สงฆ์เวลานั้นแยกกันอยู่แล้ว คือมหานิกายท่านก็ปฏิบัติของท่านไปทางหนึ่ง ธรรมยุตติกนิกายท่านก็ปฏิบัติของท่านไปทางหนึ่ง แต่วิปฏิบัติกันนั้นขอให้ศึกษา ธรรมยุตติกนิกาย มหานิกายก็ ท่านปฏิบัติพระ-

วนยหรือคัมภีระขบเคียวกันทั้งนั้น ไม่ได้แตกแยกอะไรกันเลย ถึงพระ
 หรือเถรก็เช่นเดียวกันทั้งนั้น ไม่ได้แตกแยกอะไรกันเลย แต่การปฏิบัติ
 ย่อมจะยิ่งหย่อนกว่ากันข้างเป็นบางวัด เพราะเหตุว่าเป็นเพราะ สมภาร
 เจ้าวัดท่านปฏิบัติ เมื่อสมภารเจ้าวัดท่านเคร่งลวกวัดก็ตั้งเคร่งด้วย เมื่อ
 สมภารเจ้าวัดหย่อนลวกวัดก็หย่อนไปด้วย ข้าพเจ้าอยากจะยกตัวอย่าง
 ให้ดูเช่นวัดมหาธาตุเป็นมหานิกาย ประชาชนหาว่ามหานิกายไม่เคร่ง
 ถ้าเราไปวัดมหาธาตุอย่างข้าพเจ้า เคยอยู่มาแล้ว ท่าน จรร สึกว่า
 วัดมหาธาตุเคร่งอย่างไร จีบสังคังก็ไม่ได้ ข้าพเจ้าจะยกตัวอย่างให้
 ท่านดู มีสมาชิกคนหนึ่งสนิทกับขวชวัดมหาธาตุ ไปจีบสังคังเข้าสมภาร
 กัด แต่ผู้นั้นบอกว่าไม่ผิดวินัย ในที่สุดท่านก็ให้สึก เพราะฉะนั้น
 การปฏิบัติขึ้นอยู่กับสมภารเคร่งหรือไม่เคร่งต่างหาก แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า
 ทางที่ ๑ นั้นไม่ควรอย่างยิ่ง พระจะรวมกันไม่ได้ เมื่อรวมกันไม่ได้แล้ว
 เราจะไปยังคิชทันไถ่ใหม่ เมื่อเรายังคิชทันไถ่ไม่ได้แล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่า
 ไม่ควรจะให้หันโยบายในทางนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะให้หันโยบายในทาง
 ที่ ๓ แก่รัฐบาลตามที่รัฐบาลไต่แถลงมาแล้ว และเมื่อเราให้ไปแล้ว
 ค่อยไปท่านอาจรวมกันได้ไถ่ นั้นไม่เห็นจำเป็นเลย และขอให้ท่านคิดท
 ลีว่านิกายนเรวได้แยกกันมากสยบแล้ว ประเทศสยามไม่เห็นเกิดครอัน
 อะไรในเรองนิกายสงฆ์เลย กลัวยจะทำความเจริญให้แก่รัฐบาลเสีย
 อีก ข้าพเจ้าให้ความเห็นไต่เพียงเท่านี้

๑๖.๕๗ น.

พ.อ. พระอุดมโยธาธิบดี (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ในที่นี้ ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวว่ามี ความพอใจในทางใด แต่อยากจะใคร่ขอร้องวอนท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติทั้งหลายว่า ประเด็นที่สภาฯ เราถกกันณีสถานการณ์คงเหลืออยู่แต่ว่า จะเลือกเอาแต่ทางที่ ๑ หรือทางที่ ๒ หรือทางที่ ๓ หรือทางที่ ๔ เท่านั้น ฉะนั้นถ้าหากว่าท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติทั้งหลายได้ เรียงกันพูดตามหลัก คือทั้งนายทองอยู่พูดเมื่อก่อน ในทางที่ ๑ แล้วก็มาในทางที่ ๒ ทางที่ ๓ และทางที่ ๔ แล้วก็กลับมากลับมาในทางที่ ๑ ใหม่ ดังนั้นเมื่อท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติทั้งหลายเข้าใจองค์แล้วว่ามีหนทางที่จะไปในทางไหน และเมื่อถึงเวลาแล้วเราก็จะลงมติว่าจะเอาในทางไหนต่อไป หากว่าจะพูดในทางที่ ๑ ทางที่ ๒ ทางที่ ๓ และทางที่ ๔ ละครกันไป หมกไม่รู้ว่า จะเอาในทางไหนแล้ว เข้าใจว่าจะเสียเวลาของสภาฯ เพราะฉะนั้นขอร้องวอนท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติ ทั้งหลายว่า ถ้าหากจะได้พูดเรียงทางที่ ๑ ทางที่ ๒ ทางที่ ๓ และทางที่ ๔ เป็นลำดับไปแล้ว น่าจะทันเวลาของสภาฯ ลงเป็นอันมาก

๑๖.๕๘ น.

นายยกเสียง เหมะภักดิ์ (ระนอง) : นโยบายในเรื่องการปกครองคณะสงฆ์เท่าที่กล่าวกันมานี้ สำหรับข้าพเจ้า โดยความคิดเห็นอันบริสุทธิ์ ใจเห็นตามวิถีที่ ๑ คือรวมทั้งวิधिปฏิบัติและการปกครองเป็น

อย่างเดียวกัน เรายกนอญแล้วว่าวิปฏิบัติศาสนาของพระทมิหลายนิกาย
คือเทาทมิอญ ๒ นิกายก็ยกทำความยุ่งยากให้ข้างแล้ว เพราะฉะนั้น
เมื่อเราเห็นว่ากรรมหลายนิกายเป็นการไม่ดี เราก็คควรจะรวมกันเสีย

อีกประการหนึ่ง ถ้าเรา จะได้ ระวังว่าใน ทางพระพุทธร ศาสนานัน
พระพุทธรเจ้า มีความประสงค์ เป็นอย่างย่งที่จะให้ พระภิกษุสงฆ์ มีความ
สามัคคี เช่น อย่างทะเลศ เพราะฉะนั้นถ้า พระภิกษุสงฆ์ มีหลาย นิกาย
แล้วจะทำให้ความสามัคคีเสื่อมไปและทำให้เกิดเหตุร้ายย่งเหิงกันไปอีก

ตาม ที่เพื่อน สมาชิกมีข้อ วิตกว่าการที่จะรวม พระภิกษุ สงฆ์เป็น
นิกายเดียวกันนั้นจะทำให้ เกิดความยุ่งยาก ขอนข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ เป็น
สาระสำคัญอะไร ธรรมคาพระภิกษุสงฆ์ เป็นผู้รักความสงบ คงจะไม่
ทำให้เกิดข้อย่ง ยากอะไร เท่าที่ข้าพเจ้าทราบนั้น ทางพระภิกษุก็ไม่
เคยเตรียมที่จะก่อความยุ่งยากอย่างใดเลย และโดยเพราะอย่างย่งใน
ทางศาสนาของไทยเรา ผู้ที่ไปยวชเป็นพระภิกษุก็เพื่อจะแสวงหาทางคัย
ทุกข์ และปฏิบัติตนให้พ้นจากทุกข์ และมีไตรสังนิกาย คือธรรมยุดติ
และมหานิกายและนัยถอพระพุทธรเจ้าองค์เดียวกัน ถอดคัมภีร์ปาฏิโมกข์
เท่ากันทั้งแปดหมนสพนตามคำสั่งสอนของพระพุทธรเจ้า ด้วยเหตุนี้จึงไม่
ควร จะแบ่งแยกนิกายเป็นพวก โนนพวกกัน ที่ข้าพเจ้ามีความเห็น อย่างนี้
ไม่ใช่ว่าข้าพเจ้าเพียงจะมีความเห็นคนเดียว ข้าพเจ้าได้ มีความเห็นอย่าง
นี้มานานแล้ว ที่ใด เห็นพระภิกษุสงฆ์แบ่งแยกเป็นธรรมยุดติณิกายย่ง
มหานิกายย่งซึ่งเห็นว่าไม่เป็นการดี ถึงจะไม่เกิดการเสียหายโดยตรง

ก็ได้เกิดการเสียหายอย่างปริยาย โดยเหตุนี้การที่สภาฯ เราจะได้ลงมติ ในการที่จะให้รวมนิทายเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเวลาที่เป็นอีกเรกสลาถ อย่างยิ่ง ควรจะรีบให้มาก ๆ และควรจะให้รวมเป็นนิทายเดียวกัน และ ข้าพเจ้าเห็นว่าต่อไป ก็ยังมีเวลาทำความเข้าใจยากได้ อีกหากว่าแยกกัน อยู่อย่างนี้ โดยเหตุนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะได้ รัชนีโยบายในทางที่ ๑

๑๗.๐๒ น.

นายวุฒิ สุวรรณรักษ์ (สุราษฎร์ธานี) : ข้าพเจ้ามีความเห็น ในทางที่จะให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มาในแนวทางที่ ๒ ข้าพเจ้ามีเหตุผล ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาปัญหาเรื่องนี้จะแยกปัญหาเป็น ๒ ทาง ทาง หนึ่งคือทางปกครอง อีกทางหนึ่งคือทางศาสนปฏิบัติ ในทางศาสนปฏิบัติ นั้น ถ้าแม้ว่าเราจะปฏิบัติไปในทางที่ ๑ ก็เห็นว่าจะเป็นทางที่ทำให้เสื่อม ล้าไปถึงรัฐธรรมนุญเกิดการขัดข้องขึ้นในทางที่จะบังคับให้ พระปฏิบัติ อย่างนั้นอย่างนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ชอบ

ส่วนในทางวิถีที่ ๒ นั้นเราได้วางแนวไว้เพียงแนวทางการปกครอง เท่านั้น การวางแนวเพียงการ ปกครอง เท่านั้นเป็นการทำให้เกิดความ เจริญ ไม่ใช่ทำให้เกิดความเสื่อม ถ้าแม้ว่าเราจะให้รวมกัน สมมติว่า พระธรรมยุติกนิกายก็ปกครองพระมหานิกายได้ และพระมหานิกายก็ ปกครองพระธรรมยุติกนิกายได้ หากจะมีผู้ค้านว่าถ้าหาชอบคามอารมณ์

ของผ ปกครองหรือฝอย ในปกครองไม่แล้วจะมีเป็นการชั้กันหรือ ใน
 ข้อนข้าพเจ้ามีความเห็นไปในทางแก้ ไ้ไคว่าไม่เป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็น
 ว่าในการที่จะร่างพระราชบัญญัติให้ เ็นไปในทางที่ ๒ นี้ เราควรจะมีบท
 ยัญญัตติออกสั้มาตราหนึ่ง ให้อำนาจมหาเถรสมาคมไว้กว้าง ๆ ว่าเมื่อ
 ท่านชอบที่จะรวมกันในการข้างหน้า ท่านก็อาจที่จะทำได้ และในขณะ
 ที่ท่านยังไม่รวมก็ให้ อำนาจท่านในการที่จะบัญญัติว่าศาสนปฏิบัติวิธิด
 ที่ชอบด้วยพุทธวจนะแล้วให้ท่านบัญญัติลงไปให้ชอบด้วยศาสนปฏิบัติแนว
 นั้น ๆ ส่วนมหานิกายก็ปฏิบัติไปตามแนวนั้น ๆ และส่วนธรรมยุติกนิกาย
 ก็ปฏิบัติไปตามแนวนั้น ๆ ในทางปกครองก็ไม่ชั้กัน

ส่วนในทางที่ ๓ นั้นข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นเส้นขนานไปรอบโลก จะไม่
 พยกันเลยอย่างที่ท่านผู้แทนธนบุรีกล่าว ส่วนในทางที่ ๔ นั้นข้าพเจ้าจะไม่
 กล่าว เพราะไม่ต้องพูดถึงกัน เป็นการไม่เสมอภาคและชั้ต่อพุทธ
 ยัญญัตติ ข้าพเจ้าจะขอชั้ข้อเท็จจริงซึ่ง ปรากฏอยู่ใน ท้องถิ่นขณะนั้นมา
 เพื่อรัฐบาลจะได้ทราบไว้ ในขณะนั้นความเป็นอยู่ของราษฎร ซึ่งถือทาง
 ฝ่ายธรรมยุติกิ และมหานิกาย ต่างก็เกิดความชั้ และแยก แดกกันใ
 ความเห็นของประการ บางสถานทกมีการรุนแรงกันชน และบางถนัก
 อยู่ในอาการอันปกติ ถ้าแม้ว่าเราไ้บัญญัติการเรื่องนลงไปแน่นอนแล้ว
 ไม่แต่พระท่านั้น ราษฎรก็จะแตกแยกกันด้วยทฎฐี เรื่องนเป็นเรื่องที
 ฝงใจประชาชนอยู่นานมาแล้วเป็นเวลาเกือบ ๒๕๐๐ ปี เราจะเสียใจเ็น
 อย่างยิ่ง เพราะเราไม่ต้องการจะให้การทำงานองนั้นเกิดชั้กันอีก

ด้วยเหตุผลอื่น ๆ เพียงเท่านี้ข้าพเจ้าขอให้รัฐบาลไปรื้อทำเรื่อง
ครึ่งหนึ่งว่าทางที่ ๒ นั้นเป็นอย่างไร

๑๓.๐๕ น.

นายจรัส มหาวงศ์นนท์ (น่าน) : เรื่องการศาสนาที่รัฐ
บาลส่งเข้ามาขอความเห็นของสภาฯ นมอญ ๔ อย่าง ก่อนที่ท่านสมาชิก
ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายจะลงมติไปในข้อหนึ่งข้อใดนั้น ข้าพเจ้าขอฝากความ
สังเกตไว้ คอเมือครั้งพระพุทธเจ้ายังมีพระชนมายุอยู่นั้น กษัตริย์ก
ศัตร์กิต แพทย์กิต มาบวชในพระพุทธศาสนาทั้งหมด ต่อมาเมื่อพระ
องค์เสด็จเข้าสู่นิพพานไปแล้ว พระกษัตริย์เจ้าก็ไม่ได้แยกศาสนา ศาสนา
เจริญขึ้นก็โดยอาศัยบริษัท ศาสนาจะเสื่อมก็ด้วยอาศัยบริษัท เคย
นเราซึ่งเข่นพทธบริษัทเข่นผอปรถมณิศาสนา ควรจะให้โยบายแก่รัฐ
บาลนี้ ใน ข้อใด ข้อหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นว่ารัฐบาลนี้เป็นผู้มีวิสัยธรรมอัน
เป็นผบารุงชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อรัฐบาลแยก
กัน ทางศาสนา ก็ควรจะแยกกัน เมื่อรัฐบาลกลมเกลียวกัน ทางศาสนา
ก็ควรจะกลมเกลียวกัน ข้าพเจ้าขอฝากความสังเกตไว้เท่านี้

๑๓.๐๗ น.

นายทองสับ สุภะมาร์ค (ประจวบคีรีขันธ์) : เวลานี้ถึงวาระ
ที่เราจะพิจารณาว่าเราจะให้โยบายแก่รัฐบาล นโยบายต่าง ๆ ใน ๔

ทางนักมีความคิดความเห็นแตกต่างกัน ข้างท่านก็กลัวจะลงนรกข้าง
 ะไรบ้าง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราก็ต้องจำนนต่อปัญหานี้ แต่ถึงเราจะ
 ต้องตกนรกก็ต้องตกด้วยกันทั้งนั้น และบางทีเราจะต้องไปเถียงกันใน
 นรกอีก ในข้อนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเราควรจะหาทางไปทางใดทางหนึ่งตามที่
 ข้าพเจ้าจะอธิปราชัยต่อไปนี้ แต่เป็นที่รู้สึกเสียใจว่า ในชั้นเดิมถักรัฐ-
 บาลจะแข็งแรงจนแก่สภาวะว่าจะหนักไปในนโยบายข้อ ๓ แล้ว สภา
 นี้จะไม่ต้องพอกันมากนัก แต่ในเบื้องต้นมีได้พอกันอย่างจริงจังได้เกิด
 อลเวงกันขึ้น

ท่านสมาชิกเห็นว่าควรจะไปในทางที่ ๑ คือรวมทั้งทฤษฎีศาสนปฏิบัติ
 และการปกครอง ในข้อนี้ข้าพเจ้าเคยอธิปราชัยมาแล้วครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้า
 สงสัยว่าจะผิดรัฐธรรมนูญ คือเป็นการบังคับจิตใจของบุคคลให้มา
 รวมกัน และเพื่อนสมาชิกของข้าพเจ้าผู้หนึ่งได้อธิปราชัยมาแล้วว่า นี้
 เป็นการขอนโยบายในเรื่องการปกครอง คณะสงฆ์ ไม่ใช่เรื่องศาสน
 ปฏิบัติ แต่ในทางที่ ๑ นี้ได้รวมเอาเรื่องศาสนปฏิบัติเข้ามาด้วย เมื่อพูด
 ถึงในทางปกครองในข้อที่ ๑ นี้ รัฐบาลได้พูดแล้วว่า ได้ทำตามความ
 คิดความเห็นของสมาชิกผู้หนึ่งที่ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าไป ด้วย
 ความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธานุศาสน์ คราวนี้เรามาคิดว่าเราจะทำ
 ไปได้หรือไม่ในทางนี้ ข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่าเป็นที่หนักใจของรัฐบาลว่าจะ
 ทำไปไม่ได้ เมื่อครั้งผู้แทนผู้หนึ่งได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอันนี้เข้าไป

คงจะเป็นที่จำกันได้ว่า รัฐบาลไทยขอร้องไปพิจารณา และคงจะจำกันได้
 ว่า รัฐบาลไทยกล่าวว่าจะต้องเอาไปพิจารณาโดยรอบคอบ ว่าเป็นการ
 ผิดรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะฉะนั้นอันนี้เราก็คงจะได้นำมาพิจารณา
 อีกครั้งหนึ่งว่าการรวมในทางที่ ๑ นั้นจะเป็นการผิดรัฐธรรมนูญหรือไม่
 ความจริงในทางที่ ๑ นั้น เช่นอคติของคนทั่วไปว่า ถ้าเรา
 รวมกันได้ ก็เป็นวิธีประเสริฐ และคราวนี้ถ้าเรารวมกันไม่ได้ กฎ
 หมายก็ไม่ล้ม และเป็นการเสียอำนาจหรือเสียเกียรติของสภาฯ ด้วย
 ในทางที่ ๑ นี้รัฐบาลไทยแถลงแล้วว่าไม่ต้องการ และเห็นว่าจะเป็นไปได้
 ไม่ได้

คราวนี้ เลื่อนมาในทางที่ ๒ ในทางที่ ๒ นั้นเห็นว่าจะรวมเฉพาะแต่
 ในทางปกครอง แต่ไม่รวมในทางศาสนปฏิบัติ กล่าวคือแยกเป็นนิกร
 คือนิกายและธรรมยุติกนิกายอยู่ แต่ว่าธรรมยุติกนิกายจะปกครอง
 มหานิกายได้ และมหานิกายก็ปกครองธรรมยุติกนิกายได้ ในข้อนี้
 ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรให้ขยายแก่รัฐบาล ก็เพราะว่าเมื่อครั้งเริ่มร่าง
 พระราชบัญญัตินี้ ตามที่ข้าพเจ้าได้เรียนให้ที่ประชุมมนตรีแล้ว รัฐ
 บาลไทยเสนอร่างนี้ไปให้มหาเถรสมาคมพิจารณา มหาเถรสมาคมได้
 ตั้งกรรมการขึ้นพิจารณา และไม่ตกลงกันในข้อนี้ คือข้าพเจ้าทราบว่า
 ทางคณะ มหานิกายนั้น ต้องการ ความเสมอภาค ถ้าจะแยกกันแยกกัน
 หรือถ้ารวมกันให้ เห็นว่า ธรรมยุติกปกครองมหานิกายได้แล้ว มหา
 นิกายก็ปกครองธรรมยุติกได้ ทางคณะ มหานิกายต้องการอย่างนี้ แต่

ส่วนธรรมยตุติกนิภายนนมความประสงค์อย่างนั้นว่า เมื่อแยกก็ให้แยกกัน
แต่จะให้รวมกันนั้นท่านไม่ยอม คราวนั้นจึงมีปัญหาเหลืออยู่ข้อเดียว คือ
แยกก็แยกกัน เป็นอันว่าสยใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ปัญหาจึงเหลืออยู่แต่ข้อเดียวคือในข้อที่ ๓ ถ้าหากว่าเราจะให้ โย-
บายข้อ ๒ แก่รัฐบาล ทางธรรมยตุติกไม่ยินดี เป็นอันกะทบกระเทือน
แก่ท่าน ถ้าหากว่าเราจะให้ โยบายข้อ ๓ ก็เป็นอันสยใจกันทั้งสองฝ่าย
แล้วปัญหาว่าเราจะเขียนให้ไปในเรื่องอย่างไร ตามที่ท่านรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงธรรมการว่ามานั้นก็เห็นอนุกตองแล้ว การที่จะเขียนกฎหมาย
ให้ในเรื่องอย่างไหน ทางฝ่ายธรรมยตุติกเห็นว่าควรที่จะเขียน อย่างหนึ่ง
และทางฝ่ายมหานิกายเห็นว่าควรจะให้เขียนอย่างหนึ่งไม่ตกลงกัน ส่วน
ในปัญหาเรื่องการปกครองข้าพเจ้าทราบนั่นอนว่าท่านตกลงกันได้แล้ว
เพราะเหตุที่ว่า ทางคณะมหานิกายเห็นว่าทางธรรมยตุติกเอาเปรียบ คือ
พระธรรมยตุติก ปกครองพระมหานิกายได้ แต่พระมหานิกาย ปกครอง
พระธรรมยตุติกไม่ได้ เป็นการเสียเปรียบ ข้างฝ่ายธรรมยตุติกเห็นว่า
ฝ่ายตนเสียเปรียบ คือว่าทำให้พระธรรมยตุติกไป ปกครองพระมหานิกาย
นั้น เป็นอันตัดกำลังของพวกตนเองลงไป คือพระพวกนั้น ถ้าไม่ไป
ปกครองพระมหานิกาย มาปกครองหมู่ของตนเองแล้ว ก็จะทำให้หมู่
ของตนรุ่งเรืองยิ่งขึ้น เมื่อเช่นนั้นจึงเห็นว่าตนเสียเปรียบ เมื่อต่างคนต่าง
ก็เห็นว่าตนเสียเปรียบอย่างนี้ ปัญหาจึงตกลงกันได้ กล่าวคือปกครอง

ร่วมกันในทางมหาเถรสมาคม แต่ในส่วนภูมิภาคนั้นแยกกัน ตามที่
ข้าพเจ้าเคยเรียนให้ ที่ประชุมทราบแล้ว

คราวนี้ขอยกในทางที่ ๔ ที่ว่า มหานิกายปกครองธรรมยุคนี้ไม่
ได้นั้น ตามที่ข้าพเจ้าได้เคยเขียนกรรมการของมหาเถรสมาคม เห็นว่า
การที่เขียนเช่นนั้น ก็ไม่เป็นการสมควร ควรจะให้ความเสมอภาคแก่กัน
ในเมื่อต่างฝ่ายต่างก็ปกครองกันได้ ก็ เพราะฉะนั้นทางที่ ๔ นั้นจึงไม่
สมควรจะให้ยื่นโยยายแก่รัฐบาล

คราวนี้ข้าพเจ้าขอยกกล่าวถึงในทางที่ ๓ อีก ในทางที่ ๓ นั้นขอ
ที่ควรขึงใจอย่างหนึ่งก็เขียนไว้ว่า “ แต่การชำระอธิกรณ์ ให้ เป็น
ไปโดยระเขียวิพการณอันเดียวกัน ” ในข้อนี้จะยื่นไปอย่างไร ข้าพ-
เจ้ามีความขึงใจ ตามที่ท่านรัฐมนตรีได้แถลงไว้ว่า การชำระอธิกรณ์
ในคณะธรรมยุตินั้น ไม่ได้ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ จะเป็น
ด้วยเหตุอย่างไรก็ตาม แต่ข้าพเจ้าก็ได้นำมาแถลงแล้ว และชี้หน้า
หนังสือให้ ทราบด้วยแล้ว แต่ทำไมเป็นจำนวนน้อยก็เพราะเหตุว่า พระ
ภิกษุในคณะธรรมยุติมีจำนวนน้อย และวิธีปฏิบัติการนั้นไปไม่ถึงมหา
เถรสมาคม เมื่อชนไปไม่ถึงแล้ววิธี ปฏิบัติ การที่จะไป แถลงใน แถลง
การณคณะสงฆ์ จึงเป็นอันไม่ชอบ เพราะเรื่องไม่ขึ้นไปถึงมหาเถรสมาคม
คราวนี้ในทางที่ ๓ ยังได้กล่าวไว้เช่นนอก ข้าพเจ้าจึงมีความสงสัย หรือ
จะเป็นทางที่ปฏิบัติกันอยู่ในส่วนกลาง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปก-
ครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ นั้นมีอยู่ว่า เมื่อมีอธิกรณ์ ชน เจ้าคณะ

ณวงศ์ตสันไม่ เป็นที่ตกลงก็ต้องส่งไป ยังเจ้าคณะจังหวัด ถ้าเจ้าคณะ
จังหวัดตสันไม่ เป็นที่ตกลงก็ต้องส่งไปยังเจ้าคณะมณฑล ถ้าเจ้าคณะ
มณฑลตสันไม่ เป็นที่ตกลงก็ต้องส่งมหาเถรสมาคม ตามหลักการที่
ปฏิบัติอยู่ใน ฝ่ายมหานิกายเช่นนี้ ทางฝ่ายธรรมยุติกนิกายเมื่อมีอธิการณ
ชน ในทางวัดตสันไม่ เป็นที่ตกลงก็ส่งผู้ปกครองเหนือตนขึ้นไป เมื่อ
ไม่ตกลงกันก็ส่งผู้ใหญ่เหนือตนขึ้นไปอีก เมื่อไม่ตกลงกันอีกก็ส่งขึ้นไป
ไปยังมหาเถรสมาคมเช่นเดียวกัน เวียงเป็นเช่นนี้

ท่านขอทศวรรษจึงใจว่า ในคณะธรรมยุติกและมหานิกายนี้มี
ข้อบัญญัติไว้ ผิดแผกแตกต่างกัน เมื่อวัดใดวัดหนึ่งเกิดเรื่องขึ้นมาเจ้า
วัดตสัน เมื่อไม่ตกลงปรองดองกันได้ ก็ให้ ส่งไปยังเจ้าคณะแขวง
และเมื่อไม่ปรองดองกันได้ก็ส่งไปยังเจ้าคณะจังหวัด สมมติว่าวัดหนึ่ง
อยู่ในเจ้าคณะแขวงเป็นมหานิกาย และในปัญหาข้อนี้เกี่ยวข้องกับขบัญญัติ
ของหมู่คณะหรือประจำลัทธิ เช่นเดียวกับเทศบัญญัติ เป็นต้นว่า ทาง
ธรรมยุติกตสันว่า ถ้าภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจับเงินจับทองเช่นนี้แล้ว ไล่สึก
คราวนี้ ขบัญญัติอันท่านจะตสันกันอย่างไรในเมื่อจะใด นวธิพิจารณาอัน
เดียวกัน ข้าพเจ้าสงสัย...

ประธานสภา : ไม่ใช่ ท่าน นั้นเอาไว้เมื่อพระราชบัญญัติเข้า
มาในสภาฯ ท่านก็อาจจะพูดได้ นี้ ออกจะนอกประเด็นเกินไปแล้ว ขอ
ให้พูดแก่นโยบาย

นายทองสืบ สุระมารี (ประจวบคีรีขันธ์) : ถ้าหากว่ารัฐ.

บาลยังเห็นว่าควรจะเป็นไปในทางที่ ๓ และไม่เกี่ยวข้องกับชำระ
อธิกรณ์ คือการชำระอธิกรณ์เป็นไป ฉะเพาะวิทแล้ว ข้าพเจ้าก็เห็น
ด้วยตามที่ได้เคยเห็นมาแล้วแต่กาลก่อน

๑๗.๑๘ น.

นายพันธ์ อินทวงศ์ (นครพนม) : ปัญหาฉะเพาะหน้าที่ข้าพ
เจ้าอยากจะสรุปก็คือว่า เราจะเอาทางแยกหรือทางรวม จะเป็นในทาง
ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ก็ตาม ปัญหาสำคัญอยู่ที่แยกหรือรวม ข้าพเจ้า
เองก็มึนงงคนเดียวกัน แม้จะเกรงต่ออุปการกรรมดังที่ได้เคยพูดมาแล้วนั้น
ก็ตาม แต่เมื่อมีเจตนาในอันที่จะยกศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปแล้ว
ก็คิดว่าเราควรพิจารณาให้รอบคอบ และเราไม่หวังดังอย่างอื่น นอก
จากงานในหน้าที่ของเราโดย ฉะเพาะที่เรามุ่ง เพื่อ ความเจริญ เท่านั้น
สำหรับข้าพเจ้าเองก็รู้สึกคล้ายใจเหมือนกัน แต่ทั้ง ๆ ที่รู้สึกคล้าย
ใจอย่างนั้นก็มั่นใจว่า ทั้ง ๆ ที่ความรู้นั้นน้อย หรือด้วยความโง่เขลา
ของข้าพเจ้านั้น อาจจะนำไปสู่ความสำเร็จได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึง
มาลงเอยเอาในอุทิศคดี ซึ่งมีท่านผู้แทนประจำจังหวัดได้กล่าวไว้
เหมือนกันว่า การรวมนั้นแล้วเป็นทางแห่งความเจริญ แต่อย่างไรก็
ตามมันก็มีเส้นหย่อนและเส้นตึงเครียดอยู่บ้าง คือในทางที่ ๑ และ
ทางที่ ๒ ในทางที่ ๑ นั้นเป็นทางที่รวมทั้งในทางศาสนปฏิบัติและทาง
ปกครอง ส่วนที่ ๒ นั้นเป็นทางรวมในทางการปกครองและแยกในทางศาสน

ปฏิบัติ เพราะฉะนั้นหลักที่ข้าพเจ้าจะขอกล่าวนั้นคือ กล่าวอย่างซื่อ ๆ ว่า ถ้าไม่ได้ทางที่ ๑ แล้ว ก็ จะขอเอา ทางที่ ๒ ถึงหากจะได้ใน ทางใดทางหนึ่งก็ตามซึ่งเป็นการรวมกันโดยเด็ดขาด เพื่อกำเนินการไปตามควร ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว

ที่ข้าพเจ้าจะขอให้เหตุผลว่าในทางที่ ๑ ซึ่งคำอธิบายของข้าพเจ้านั้น ถ้าหากว่าหลุดในจากทางที่ ๑ แล้ว ข้าพเจ้าก็ยังสมควรที่จะให้ได้ในทางที่ ๒ แม้จะไม่ได้ทั้งสองอย่างก็ขอให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง

ปัญหาในทางที่ ๓ นั้นขางท่านได้แสดงความรูสึกว่าดีแล้ว ถูกต้องแล้ว แม้ว่าในคณะกรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งมี ขางท่านได้ เคยร่วมมาแล้วจะได้แสดงความรูสึกว่าดีแล้ว ถูกต้องแล้วก็ตาม ข้าพเจ้ายังมีความรูสึกซึ่งใจอยู่อย่างหนึ่งว่า ในการแยกกันนั้นเราไม่มีโอกาสจะพบกันออก ดงตมแผนรณบุรีได้กล่าวมาแล้วว่า เส้นขนานนั้นไม่อาจจะพบบันได้ ทั้งนี้ในคำอธิบายของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการที่ได้กล่าวนั้น ท่านอธิบายว่า ทั้ง ๆ ที่ นโยบายของรัฐบาลอยาก จะรวมกันเหมือนกัน แต่ในครั้งนั้นต้องให้แยกกันไปก่อน คือไม่ใช่ในโอกาสนี้แต่ในโอกาสต่อไป เมื่อร่วมอุบายสถสมกรรมกันได้แล้วก็จะรวมกันได้ นั่นเป็นความรูสึกของท่าน แม้อย่างน้อยก็ต้องการจะรวม แต่เกรงว่าพระจะปฏิบัติไม่ได้เท่านั้นเอง ทั้งนี้ตามความรูสึกของข้าพเจ้าว่า ถ้าเราจะทำ แม้จะเกรงตจนรกกก็ตาม ขอให้เราทำงานกัน

ด้วยหัวใจ ขออย่าให้เราทำงานกันด้วยมือเท่านั้นที่เราจะมุ่งบำรุงพระ
ศาสนาให้เจริญยิ่งขึ้นไป

ข้าพเจ้าขอให้มีความรู้สึกอันหนึ่ง คือว่าในบางภาคบางส่วนของ
เรา พระธรรมยุติกคฤหัสถ์ พระมหานิกายคฤหัสถ์ ที่แยกกันอยู่โดยนัย อย่าง
ในจังหวัดนครพนม ของข้าพเจ้านั้น ไม่มีความรู้สึก แตกต่างกันเลย
ข้าพเจ้าขอรับรองเช่นนั้น หมายความว่า ถ้าท่านไปที่นั่น ท่านจะไม่เห็น
พระคุณผ้าอย่างใดที่เห็นอยู่ในพระนครนี้ หรือบางท่านที่ไม่ทราบความ
จริงอาจจะบอกว่าพระธรรมยุติกคฤหัสถ์นั้นมากเหลือเกิน แต่ความจริงไม่ใช่เช่นนั้น
ความจริง เขาไม่มีความรู้สึกในเรื่องธรรมยุติกหรือมหานิกายเลย
และข้าพเจ้า เชื่อว่า คงจะมีอีกหลายจังหวัด หรือหลายอำเภอที่จะเป็น
เช่นนั้น เพราะฉะนั้นถ้าเราจะให้แยกกันแล้วข้าพเจ้าเกรงว่าจะเขินขายยิ่ง
กว่านี้ไปอีกจะเขินขายมากกว่าการที่เราจะรวมกันเสียอีก และเมื่อจะเขิน
ขายกันแล้วก็ขอให้เรารวม เพื่อความเจริญของพระศาสนา และถ้าหาก
ว่าการปฏิบัติกันนั้นเขินขาย คือจะปฏิบัติไม่ได้แล้ว ก็แปลว่าขายไม่ได้ด้วย
ที่เรา อยู่ที่นั่น ข้าพเจ้ามีความรู้สึกเช่นนั้น

โดยฉะเพาะท่านผู้แทนจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ท่านมีความเห็น
หนักไปในทางที่ ๓ คิงทรีซูบาลได้อภิปรายมาแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกที่เรา
ควรจะมี ความเคารพต่อความเห็นของท่าน เพราะท่านได้มีความเห็นมา
ถึงแต่ท่านยังเป็นสงฆ์อยู่ แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกของเราที่จะออก
กฎหมายไปเช่นนั้นนั้น ไม่ใช่เป็นปัญหาที่จะปฏิบัติพระวินัย แต่หากเป็น

เรื่องที่เราจะได้อ่างระเบียบการปกครองให้ เป็นไปด้วยดีด้วยงาม ซึ่ง
 หน้าที่ของสภาฯ เมื่อจำเป็นจะต้องออกกฎหมายแล้ว ก็เป็นหน้าที่ที่เรา
 จะต้องพิจารณาให้กฎหมายนั้นได้ออกไปด้วยดี เราเองได้พยายามคิด
 กันตั้งแต่แรกว่า ขออย่าให้เราต้องออกกฎหมายเลย แต่เมื่อเราจำเป็น
 จะต้องออกกฎหมายเช่นนั้นแล้ว ก็ขอให้เราพยายามทำให้เต็มตามหน้าที่
 ของเรา ส่วนบาปอะไรที่เราเกรง นั้นอาจจะนำ มาซึ่ง ความเสื่อมก็ได้
 เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะรวมกันอยู่ในทางที่ ๑ ถ้าหากว่าไม่
 ได้ ในทางที่ ๑ แล้วก็ขอให้เราเอาในทางที่ ๒ ส่วนในทางที่ ๓ และทางที่
 ๔ นั้น ขออย่าให้เราเอาเลย ข้าพเจ้ามีความเห็นเช่นนั้น

ประธานสภาฯ : ถึงเวลาแล้ว ขอพักชั่วคราว

พักประชุมเวลา ๑๗.๒๕ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๗.๕๓ นาฬิกา

นายเทพ โชตินิขิต (ชยันต์) : เรื่องนโยบายที่จะให้แก่รัฐ-
 บาลไปในทางใดนั้น เมื่อกันโต มีสมาชิกผุ่หนึ่งพูดในทางที่ว่าควรจะ
 อยู่ใน ทางที่ ๑ หรือ ทางที่ ๒ ฉะนั้นข้าพเจ้า แล้วมีความเห็นว่า
 ก่อนที่เราจะทำอะไรลงไปนั้น เราควรจะได้ คำนึง ถึงความปกติสุขของ
 ประชาชนด้วย ไม่ใช่ความเข้าใจของเราแต่ฝ่ายเดียว จริงอยู่ถ้าหาก
 ว่าเราสามารถจะรวมพระภิกษุสงฆ์ ในสยามให้ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

จริง ๆ โดยปราศจากอุปสรรคอันหนึ่งอันใดแล้วก็จะเขียนบุญอันหนักของ
พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งได้ มอญ อยู่ในสยามนั้นด้วย แต่ว่าเราจะทำได้ด้วยก็แค่
ไหนเป็นนอกเรื่องหนึ่ง

ข้าพเจ้าเห็นด้วยในการที่จะรวมพระภิกษุสงฆ์ ในทางที่ ๑ ของรัฐ-
บาลที่ได้เสนอเข้ามา แต่เมื่อเราจะทำอย่างนั้นก็ต่อเมื่อพระภิกษุสงฆ์เหล่า
นั้นยังไม่เคยแยกกันเลย ทันเวลาเกิดแยกกันขึ้นอย่างนั้น นับตั้งหลายสิบปี
มาแล้ว การฝังจิตต์ฝังใจของพระภิกษุเองและการฝังจิตต์ฝังใจของลูก
ศิษย์ คอชมราวาสและผูซึ่ง บวชเรียนมาแล้ว ในเรื่องนี้เรายากที่จะทำ
ให้ใจมารวมกันได้อย่างที่ท่านผู้แทนนครพนมได้กล่าวมาและอีกหลาย
ท่าน ปัญหาที่ว่าเราจะทำในทางใดให้เขียนทางใกล้เกลี่ยเพื่อไม่ให้เขียน
การกระทบกระทั่งอันทั้ง ๒ ฝ่าย ก็ได้มีท่านผู้แทนพุกมาแล้วว่า แม้ใน
ทางมหาเดรสมาคมก็ได้ตกลงแล้ว ในร่างที่เสนอมามากได้มุ่งหมายไป
ในทางที่ ๓ คือหมายความว่า การปกครองในส่วนกลางนั้นรวมกัน
แต่ส่วนภูมิภาคแยกกัน เมื่อเราเห็นดังนี้แล้ว เราทำงานคราวนี้เราทำ
เพื่อพระภิกษุและเพื่อชมราวาสทั้งประเทศ เราผู้เป็นคนกลาง คือผู้แทน
ของปวงชน เราจะไม่แก้ไขทางใดทางหนึ่ง และทั้ง ๒ ฝ่ายก็ต้องการ
รวมกันเป็นเอกฉันท์แล้วมี ท่านผู้แทนประจวบฯ และอยุธยาฯ แม้ถึง
กรรมยุคตัวเองก็รับว่ากฎหมายที่เขียนไว้แต่ก่อน ไม่ได้บังคับให้ท่านปก-
ครองมหานิกายไม่ได้ และไม่ได้บังคับให้มหานิกายปกครองท่านไม่ได้

หากแต่การปฏิบัตินั้นเข้าไปด้วยสมัครใจ และมทานกายไม่ปกครอง
ท่านเอง

เราก็พอจะสรุปความได้ว่าธรรมชาติเองก็ยังไม่ยินยอมเหมือนกัน
ที่จะให้มทานกายปกครองตนเองและธรรมชาติปกครองกันเอง เมื่อ
เป็นดังนี้แล้วเราย่อมจะเห็น คอเท่าที่พูดกันมานั้น เราจะลงเอยกันด้วย
ว่า ความปกติสุขของพระภิกษุทั้งหลาย และของประชากรราษฎรเท่าที่จะ
ได้นั้นก็คือในทางที่ ๓

ในทางที่ ๑ มีผู้วิจารณ์รองหลายท่านว่า แม้ถึงไปในทางที่ ๑ เรา
ก็ไม่ยิ่งยากประการใด ข้าพเจ้าไม่เชื่อเลยว่าคุณยากจะไม่เกิดขึ้น
ตามที่ท่านกล่าวว่า เราอย่าลืมว่า จิตใจของมนุษย์และนิกายศาสนา
ของประเทศทุก ๆ ประเทศในโลกนั้น ย่อมมีการแย่งแย่งกัน และเมื่อ
แย่งแย่งกันแล้วก็ยากยิ่งที่จะรวมกันได้ ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว
แต่ว่าเมื่อเราเขียนกฎหมายในทางที่ ๓ นี้ให้ เป็นทางหนึ่ง ซึ่งเราสามารถ
จะรวมกันเองได้แล้วก็จะ เป็นบุญคุณของเราที่ยิ่ง กว่าเราจะมายังค้ำพระ
ในทางที่ ๑ เช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า เท่าที่เราจะให้ ในทางที่ ๓ นั้น
เป็นทางที่ดีที่สุดที่เราจะให้ ในขณะนี้

๑๓.๕๘ น.

นายวงศ์ เว้นชั่ว (จันทบุรี) : ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขอฝากความ
เห็นของข้าพเจ้าไว้กับท่านประธานสักเล็กน้อยว่า ในเรื่องที่จะให้นโยบาย

กัน สภาฯ ลงมติแล้วว่า เราจะต้องให้โยยายในทางใดทางหนึ่ง แต่สมาชิกของท่านมีความเห็นไปว่าทั้ง ๔ ทางนี้ไม่เห็นดีเลยและท่านประธานก็ยังให้อภิปรายไปได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าต่อไปถ้าหากว่ามีใครอภิปรายไปว่าทั้ง ๔ ทางไม่ก็แล้ว ข้าพเจ้าขอให้ท่านประธานโปรดให้หนังสือด้วย

โดยฉะเพาะข้าพเจ้าเห็นว่าทางที่ตัดที่สุดก็คือในทางที่ ๑ คือรวมกันเมื่อรวมกันทำให้เกิดความสามัคคี เราจะไม่มีการแข่งขันเหยียดหยามแข่งพวก แข่งหมู่แข่ง คณะซึ่ง จะทำให้ แยก ความสามัคคี และไม่สงบ มีบางท่านกลัวไปว่าถ้าเอาทางใดทางหนึ่งแล้ว เราจะต้องรีบยา เพราะจะไปยังคัมภีร์พระภิกษุสงฆ์ ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าจะต้องรีบยาอะไร เรามาหนักกว่าพระผู้ ๒ องค์ เรายังแข่งขันวรรณะแยกกันไม่รวมกัน ต่างพวกต่างเหยียดหยามกันเช่นนั้นแล้ว ถ้าหากว่าจะไม่มีกฎหมายบังคับแล้วจะมีความเจริญได้อย่างไร

มีบางท่านเห็นว่า ในทางที่ ๓ นั้นแหละจะดี แต่ในทางที่ ๓ ข้าพเจ้าเห็นว่า ยิ่งจะทำให้ ไม่สงบ และไม่มีความเจริญ เพราะ ว่าได้แยกกันไปคนละทางไม่สามัคคีกัน ไม่ปรองดองกัน ถอดคิงคิง แล้วความเจริญจะมาได้อย่างไร บางท่านก็กลัวว่าจะเสียเกียรติยศในเมื่อออกกฎหมายไปบังคับแล้วท่านไม่ปฏิบัติตาม เราจะทำอย่างไร ในข้อนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่น่าวิตก เมื่อเรามีกฎหมายบังคับ ใครไม่ปฏิบัติตามก็จัดการตามกฎหมาย ไม่ว่าภิกษุหรือราษฎรหรืออะไรก็แล้วแต่ ก็เมื่อ

เรามากลัวว่าจะบังคับไม่ได้เช่นนี้แล้วจะได้ประโยชน์อะไร ตกลงว่าเรา
ไม่ได้ทำอะไรกันเลย แล้วเรารู้ไม่ได้ด้วยว่า ท่านจะปฏิบัติตามที่
ไม่ ก็เมื่อเราไม่มีกฎหมายออกไปแล้วเราจะรู้ได้อย่างไร เหตุผลที่
ทุก ๆ คนอธิบายไปแล้วว่าก็น่ากลัวอย่างโน้น น่ากลัวอย่างนี้ ถ้า
กลัวทุกอย่างแล้วก็ไม่ต้องให้ความเห็นไม่ต้องให้ข้อโยยายกัน

สำหรับ ข้าพเจ้าเอง เห็นว่า หลักที่ ๑ การรวม นิกายสงฆ์ ให้เป็น
นิกายอันเดียวกันนั้น จะก่อให้เกิดความ สามัคคี ทั้งทางศาสนาจักรและ
ทางอาณาจักร ทางที่ ๒ ทางที่ ๓ ทางที่ ๔ ข้าพเจ้าเห็นไม่มีความ
สงบและไม่มีความเจริญ ทั้งฝ่ายรัฐบาลผู้ กระทำ และพระสงฆ์ ผู้ปฏิบัติ
ประชาชน สมัยนี้ ออก ทงนักปราชญ์ ในปัจจุบันและใน กาลข้างหน้าจะ
เยาะเย้ยเราได้ว่าเราทำอะไรไม่ได้ หรือเราไปแย่ง หรือไปจัดให้เขา
เดินคนละทางสองทางแยกความสามัคคีกัน ข้อมติทางวินัย ข้าพเจ้า
เห็นว่ารัฐบาลก็มีความประสงค์ ที่จะให้เกิดความแตกแยกกันเช่นนั้น
เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่า ทางที่ ๑ นั้นแหละดี

๑๘.๐๓ น.

ร.ท.อ. พึ่ง ระวังภัย (นนทบุรี): เราได้พิจารณาอันมา
นานแล้วในเรื่องที่ว่า การปกครองคณะสงฆ์ควร จะแยกหรือควร จะรวม
ปัญหาเหมือนกันในเรื่องการปกครองเท่านั้นเอง ทนมีความคิดเห็น
แตกต่างกันในทางที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ฉะนั้นเพราะในทางที่ ๑

ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะว่าเป็นการที่เหลื่อมล้ำหน้าทของพระ
 คือว่าเราไปยังค้ำแก่พระสงฆ์จนเกินไป คือว่าท่านไม่มีความประสงค์
 ที่จะรวมกัน เราจะบังคับให้ท่าน รวมกัน เป็นการที่ไม่สมควร อย่างยิ่ง
 และอีกประการหนึ่งแทนที่เราจะเข้าใจว่าเป็นลัทธิเดียว เมื่อรวมกันเข้า
 แล้วคือเป็นพระสงฆ์สยามวงศ์ ตรงกันข้ามถ้าหากพระท่านไม่ยอมรวม
 กัน อาจจะเป็น ๓ นิกายก็ได้ คือมหานิกายก็ถือว่าคืออยู่แล้ว ธรรมยุติก
 ก็เห็นว่าธรรมยุติกคืออยู่แล้ว อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าทั้งสองฝ่ายไม่คี่ มา
 ขนอัยแก่ฝ่ายพระสงฆ์สยามวงศ์ เมื่อเป็น พระสงฆ์สยามวงศ์ จะต้องมิ
 อธิษฐานและมีการสวดกันอีก ก็จะถูกกลายเป็น ๓ ลัทธิไป เพราะฉะนั้น
 เห็นว่าไม่สมควรอย่างยิ่งในประการที่ ๑

ในประการที่ ๒ นั้นปัญหาเสมอภาคก็อยู่เหมือนกัน แต่ในประการ
 ที่ ๓ นั้น เป็นความประสงค์ ของคณะสงฆ์ ในทางที่ ๓ เท่าที่ข้าพเจ้า
 ทราบจากมหาเถรสมาคม บอกว่าท่านยินยอมทั้งนั้น แต่ใน ทางที่ ๔
 นั้นท่านไม่ชอบ แต่หากว่าท่านผู้แทนประจวบฯ ได้กล่าวว่า ฝ่ายธรรม-
 ยุติกนั้น แยกก็เอา แต่ว่าไม่ยอมรวมด้วย จะเห็นว่า ท่านได้ตกลงกัน
 เช่นนั้น อย่างที่ท่านว่า ปัญหาจะไม่มาถึงสภาฯ นี้เลย เพราะเหตุว่า
 ท่าน ยอมให้แยก และไม่ยอมให้รวม . เราคิดว่า ธรรมยุติก มีเพียง
 ๔,๘๐๐ ท่านนั้น มหานิกายมีตั้งแสนกว่า เราจะควรฟังความเห็นส่วน
 มากหรือส่วนน้อย ข้าพเจ้าเห็นว่าทางที่ ๓ นั้นเป็นทางที่คดที่สุด คือว่า
 เราไม่น่าจะไปทำอะไรทั้งหมด ข้าพเจ้ามีความเห็นเช่นนั้น โดยเที่ยงธรรม

และยุคศิวิลวิจริง ๆ แล้วมันจะขายอย่างไรได้ ข้าพเจ้ามีความเห็นเท่า
นี้ และขออภิปรายกันมากให้เหตุผลพอสมควรแล้วที่จะลงมติในทางที่
๑ ที่ ๒ ที่ ๓ หรือทางที่ ๔ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอให้ที่ประ-
ชมนลงมติในทางที่ ๓

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภาฯ : มีผู้เสนอให้ลงมติแล้วทุก ๆ ทาง ทางใดทาง
หนึ่งถ้าใครจะพูดก็ต้องขอเบ็ดอภิปราย

นายเทพ โชตินุชิต (ชุขันธ์) : ไม่ใช่ขอเบ็ดอภิปราย แต่
อยากจะซักถามความเข้าใจว่า การลงมติ คือว่าเราควรเขียน ไม่ใช่
ลงมติดังอย่างเขย

ประธานสภาฯ : มีผู้เสนอมา บอกว่า... นายฉ่ำว่าอย่างไร
จะเบ็ดอภิปรายหรือ

นายฉ่ำ จรัสเนตร์ (นครศรีธรรมราช) : ข้าพเจ้าอยากจะ
ถามรัฐบาลเท่านั้น ไม่ใช่ต้องการอภิปรายอะไร เพราะไม่มีโอกาส
พูด คือว่าถ้าข้าพเจ้าได้ถามแล้ว สภาฯ จะไม่ต้องอภิปราย ถึงกับ
เรื่องจะสิ้นสุดไปนานแล้ว นี่ท่านประธานไม่ให้โอกาสข้าพเจ้าพูด...

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ ท่านต้องเบ็ดอภิปราย

นายฉ่ำ จรัสเนตร์ (นครศรีธรรมราช) : เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
ขอเสนอให้ เบ็ดอภิปราย เพราะเหตุว่าเรื่องปัญหาคณะสงฆ์ เป็นเรื่อง
ใหญ่ ข้าพเจ้าวิงวอนท่านประธานด้วยก็ยังไม่ให้ ข้าพเจ้าต้องการจะพูด

ด้วยเหตุและผล จะไม่ให้สภาฯ ยุ่งยากอย่างที่อภิปรายมาแล้ว ท่านไม่ให้โอกาสข้าพเจ้าอภิปรายเสียเลย ส่วนคนอื่นพูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ กันโดยไม่มีเหตุและผลเลย ท่านประธานทำเช่นนั้น ใช่ว่าข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎร เมื่อท่านจะเอาข้าพเจ้าไปยิงเขี้ยวเสียหรือจะทำอะไรข้าพเจ้าก็ทำไป...

ประธานสภาฯ: นั่ง ๆ

นายฉ่ำ จรรย์เนตร์ (นครศรีธรรมราช): ข้าพเจ้า...

ประธานสภาฯ: ข้าพเจ้ายืนแล้วท่านทำผิดข้อบังคับ ท่านต้องนั่ง ท่านขอเบ็ดอภิปรายสิ ข้าพเจ้าขัดท่านเมื่อไร ท่านก็พูดนานแล้ว ข้าพเจ้าแจกหัว ๆ กัน ท่านอยากขอเบ็ดอภิปรายก็เบ็ดสิ

นายฉ่ำ จรรย์เนตร์ (นครศรีธรรมราช): ข้าพเจ้าขอเบ็ดอภิปรายต่อไปนี้ เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญใหญ่ยิ่งของชาติ ขอวิงวอนท่านสมาชิก ของชาติได้โปรดให้ ข้าพเจ้าพูดด้วย เหตุผลและอย่าง มากไม่เกิน ๓ นาที ถ้าเกิน ๓ นาทีแล้วเอาข้าพเจ้าไปยิงเข้าข้าพเจ้ายอม

ประธานสภาฯ: ผู้ใดเห็นควรเบ็ดอภิปรายต่อไปนี้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๒ คน

ประธานสภาฯ: ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๔๘ คน

ประธานสภาฯ: เช่นนี้จะต้องลงมติต่อไปนี้ เคยกวนมผู้เสนขอ

ให้ลงมติตามสมควรไป คือ นายทิม เสนอว่าให้ลงมติในทางที่ ๑ หรือที่ ๒ หรือที่ ๓ หรือที่ ๔ แล้วให้เขียนมาส่งประธานเป็นการขอให้ลงมติด้วย ถ้าผู้ใดเห็นด้วย ก็ขอให้ไปตายนจนรบริบรอง ๑๕ คน

สมาชิกย่นจนรบริบรองครบจำนวน

ประธานสภาฯ : นาย ประเคียวจะเกิดปัญหาขึ้น

สมาชิกย่นจนรบริบรอง ๑๗ คน

๑๘.๑๐ น.

นายทอง กันทาธรรม (แพ้ว) : ข้าพเจ้ายังสงสัยว่า ที่ให้เขียนไปคนหนึ่งมีสิทธิที่จะเขียนได้ ถึง ๓ หรือทางเคียวเท่านั้น

ประธานสภาฯ : ข้าพเจ้าเห็นว่าเขียนทางเคียว ทางใดทางหนึ่งก็ได้ ทางที่ ๑ ก็ได้ ทางที่ ๒ ก็ได้ ทางที่ ๓ ก็ได้ ที่ ๔ ก็ได้ ไม่ต้องเขียนชื่อ แล้วขอให้มาให้ ทนเท่านั้น

นายทอง กันทาธรรม (แพ้ว) : ถ้าประธานจะช้ขาดเช่นนั้น แล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าข้างที่เราจะไม่ไปโต้มันที่แท้จริง คือปัญหาอันใหญ่ยิ่งของทาง ๔ ทางที่พิจารณาจนย่น สมาชิกเป็นส่วนมากคิดว่าจะเป็นในทางที่ ๔ สมมติว่ามีคนที่อยู่ในสภา เห็นในทางที่ ๔ สิบคน เขียนทางเคียวในทางที่ ๔ ทางที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ นั้นมีคนเขียนอนมากนั้นมีคนเห็น

ว่าก็เหมือนกันเสียแล้ว สมาชิกต่างแยกกันเขียนทางที่ ๑ บ้าง ๒ บ้าง ๓ บ้าง ผลที่สุดแต่ทางที่ ๔ นั้นผลที่สุดจะไม่ได้มีคนเห็นแท้จริง ข้าพเจ้าเห็นว่าให้ เลอกเอา ๓ ทาง คือว่าให้ เลอกเอา ๓ ทางใน ๔ ทาง ตกเสียทางหนึ่งในทางที่ ๔ จึงจะเป็นมคตที่แท้จริง

ประธานสภาฯ: ไม่ใช่ทางที่ ๔ ก็ไม่มีใครปรารถนา ข้าพเจ้าฟังมานานแล้ว ถึงกับเห็นระนอยเต็มที เพราะฉะนั้นเมื่อไม่มีใครพูดอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติแล้ว ใครอยากจะเขียนทางไหนก็ขอให้ เขียนมาส่งทีละคน

เมื่อสมาชิกได้เขียนส่งประธานเสร็จแล้ว เลขานุการสภาฯ เชิญ ชูบุญรณวาท นายบุญศรี จันทร์ชาติ นายบุญล้อม พงษ์สุนทร นายบุญมี คุณคณาคร นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ นายบรรจง ศรีจรูญ เช่นกรรมการ ตรวจคะแนนเสียง เมื่อคณะกรรมการ ได้ตรวจคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ได้เสนอประธานสภาฯ

ประธานสภาฯ: ท่านทั้งหลาย คะแนนเสียง ข้าพเจ้าขอแจ้งให้ทราบดังนี้

นโยบายในทางที่ ๑ มี ๒๓ คะแนน

นโยบายในทางที่ ๒ มี ๖ คะแนน

นโยบายในทางที่ ๓ มี ๖๑ คะแนน

นโยบายในทางที่ ๔ ไม่มี

เป็นอันสภาฯ นี้ให้นโยบายในทางที่ ๓ แก่รัฐบาลไป

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี): ก่อนที่สภาฯ จะริช
นโยบายในทางที่ ๓ ไปนั้น...

ประธานสภาฯ: ไม่ใช่ หกแล้ว หกโอกาสที่ท่านจะพูดแล้ว

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี): ถูกแล้ว คือหมาย
ความว่า ทางสภาฯ นั้นในส่วนหนึ่งของสมาชิกให้ริชโยบายไปทางที่
๓ ได้ ๖๑ คะแนน แต่ว่าในทางที่ ๑ ให้ไป ๒๓ คะแนน เพราะฉะนั้น
ในทางที่ ๑ กับที่ ๓ นั้นควรจะไปให้มหาเถรสมาคมทั้ง ๒ ทาง ไม่ใช่
คัดทั้ง...

ประธานสภาฯ: ไม่ใช่ นี่เห็นความเห็นของท่าน ที่ประชุม
ตกลงให้ริชโยบายแก่รัฐบาล และได้ให้ริชโยบายไปแล้ว เพราะฉะนั้น
ไม่มีโอกาสจะพูด ท่านข้าพเจ้าได้ริชโยบายของนายทิม ภูริพัฒน์ ขอ
ให้เพิ่มวันประชุมชนอีกวันหนึ่ง คือในวันพฤหัสบดี เพราะเหตุว่ามี
งานคั่งค้างมาก ผู้ใดจะมีความเห็นประการใด

๑๘.๒๑ น.

นายอินทร สิงหนตร (เชียงใหม่): ข้าพเจ้าเห็นว่ายังไม่
จำเป็นที่จะต้องเพิ่มกำหนดประชุม เพราะว่าเท่าที่ประชุมอยู่เท่านี้ก็พอ
แล้ว ระเบียบวาระมติของรัฐบาลก็ยังไม่มื่ออะไรที่เสนอเข้ามา ถ้าใคร
เห็นด้วยไปรกรับรอง

มีสมาชิกกรับรอง

ประธานสภา ฯ : ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย ผู้ใดเห็นว่า
ควรเพิ่มวันประชุมในวันพฤหัสบดีอีกวันหนึ่ง ขอให้ไปรคยกมือขึ้น
สมาชิกยกมือ ๕ คน

ประธานสภา ฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ไปรคยกมือขึ้น
สมาชิกยกมือ ๓๖ คน

ประธานสภา ฯ : เป็นอันตกลงไม่มีการประชุมในวันพฤหัส
นี้ทั้งหมดเวลาแล้วขอเลิกประชุม
เลิกประชุมเวลา ๑๘.๒๒ นาฬิกา

ประเสริฐ บัณฑิต
ประสิทธิ์ ศรีสาคร
ศิริ อินทร
ถิน จุฑะรพ
สุรินทร์ ถิพลากร
เล็ก จารุณี
วิศิษฐ์ ลูกอิน
ผู้ตรวจงานการประชุม

พระยามานวราชเสวี
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

คหกรรมบดี
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร